

ÇATAL HÖYÜK

Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar
Dergisi

e-ISSN: 2548-0588



SELÇUK
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI

International Journal of Tourism and
Social Research

Yıl 2023 Sayı 11



İmtiyaz Sahibi

Selçuk Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Metin AKSOY
orcid.org/0000-0003-4910-0494
metin.aksoy@selcuk.edu.tr
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi | Uluslararası İlişkiler Bölümü

Editör

Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Onur KÖKSAL
orcid.org/0000-0003-0798-3620
onurkoksals38@hotmail.com
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | Yabancı Diller Yüksekokulu | Mütercim ve Tercümanlık Bölümü

Editör Yardımcıları

Prof. Dr. Saniye Gül GÜNEŞ
orcid.org/0000-0002-5004-6504
gulgunes@selcuk.edu.tr
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | Turizm Fakültesi | Rekreasyon Yönetimi Bölümü

Alan Editörleri

Prof. Dr. Abdullah KARAMAN
orcid.org/0000-0001-7934-0451
akaraman@selcuk.edu.tr
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | Turizm Fakültesi | Turizm Rehberliği Bölümü

Doç. Dr. Seda ÖZDEMİR AKGÜL
orcid.org/0000-0003-4482-4119
sedaozdemir8@gmail.com
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | Turizm Fakültesi | Turizm İşletmeciliği Bölümü

Prof. Dr. Mete SEZGİN
orcid.org/0000-0001-9079-2520
gazihasansuat@gmail.com
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | Turizm Fakültesi | Turizm İşletmeciliği Bölümü

Dil Editörleri

Dr. Öğr. Üyesi Münevver ÇİÇEKDAĞI (Türkçe)
orcid.org/0000-0001-8195-1542
mcicekdagi@selcuk.edu.tr
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | Turizm Fakültesi | Turizm Rehberliği Bölümü

Prof. Dr. Saniye Gül GÜNEŞ
orcid.org/0000-0002-5004-6504
gulgunes@selcuk.edu.tr
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | Turizm Fakültesi | Rekreasyon Yönetimi Bölümü

Doç. Dr. Muhammet ERBAY (İngilizce)
orcid.org/0000-0003-0306-7772
merbay@selcuk.edu.tr
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | Turizm Fakültesi | Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü

Prof. Dr. Şafak ÜNÜVAR
orcid.org/0000-0001-9177-8704
safakunuvar@selcuk.edu.tr
<https://ror.org/045hgzm75>

Sekretarya

Arş. Gör. Eren YALÇIN
orcid.org/0000-0002-9927-1972
eren.yalcin@selcuk.edu.tr
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | Turizm Fakültesi | Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü

Teknik Editör/Kapak Tasarımı/ Mizanpaj Editörü

Arş. Gör. Hasan Suat AKSU
orcid.org/0000-0001-8196-129X
gazihasansuat@gmail.com
<https://ror.org/045hgzm75>

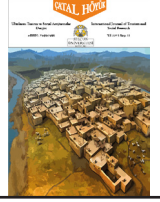
Selçuk Üniversitesi | Turizm Fakültesi | Rekreasyon Yönetimi Bölümü

Arş. Gör. Hasan Suat AKSU
orcid.org/0000-0001-8196-129X
gazihasansuat@gmail.com
<https://ror.org/045hgzm75>

Selçuk Üniversitesi | Turizm Fakültesi | Rekreasyon Yönetimi Bölümü

Danışma Kurulu

- Prof. Dr. Abdullah KARAMAN (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Mete SEZGİN (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Saniye Gül GÜNEŞ (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Şafak ÜNÜVAR (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Rasul MOWATT (NC State University/ABD)
Prof. Dr. William RAMOS (Indiana University/ABD)
Prof. Dr. Tamara Ratz (Kodolanyi Janos University/Macaristan)
Prof. Dr. Azize TUNÇ HASSAN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Cafer TOPALOĞLU (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT (Balıkesir Üniversitesi)
Prof. Dr. Derman KÜÇÜKALTAN (İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu)
Prof. Dr. Erkan SAĞLIK (Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatma ARSLAN (Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim YILMAZ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. İrfan YAZICIOĞLU (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA (Kayseri Üniversitesi)
Prof. Dr. Kutay OKTAY (Kastamonu Üniversitesi)
Prof. Dr. Medet YOLAL (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Murat DOĞDUBAY (Balıkesir Üniversitesi)
Prof. Dr. Orhan İÇÖZ (Yaşar Üniversitesi)
Prof. Dr. Ramazan Pars ŞAHBAZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Şule AYDIN (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Yasin BİLİM (Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Prof. Dr. F. Atıl BİLGE (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Alper ATEŞ (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Alper KURNAZ (Bolu İzzet Baysal Üniversitesi)
Doç. Dr. Birsen BULUT SOLAK (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Canan TANRISEVER (Kastamonu Üniversitesi)
Doç. Dr. Cemal Ersin SİLİK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Erkan AKGÖZ (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Fatih VAROL (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Gül ERKOL BAYRAM (Sinop Üniversitesi)
Doç. Dr. Işıl ARIKAN SALTİK (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Doç. Dr. İbrahim ÇETİN (Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. İlkyay TAŞ GÜRSOY (Dokuz Eylül Üniversitesi)



- Doç. Dr. Kaplan UĞURLU (Kırklareli Üniversitesi)
Doç. Dr. Kevser ÇINAR (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Doç. Dr. Kübra CELİLOĞLU AYLAN (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Lütfi ATAY (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Lütfi Mustafa ŞEN (Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet SAĞIR (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Menekşe CÖMERT (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Muhammet ERBAY (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Murat BAYRAM (Pamukkale Üniversitesi)
Doç. Dr. Murat KOÇYİĞİT (Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Doç. Dr. Ömür Hakan KUZU (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Özgür YAYLA (Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. Ramazan GÖRAL (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Seda ÖZDEMİR AKGÜL (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Seda ŞAHİN (Balıkesir Üniversitesi)
Doç. Dr. Semih BÜYÜKİPEKÇİ (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Serkan AYLAN (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Sibel ÖNÇEL (Anadolu Üniversitesi)
Doç. Dr. Ümit SORMAZ (Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Doç. Dr. Üzeyir KEMENT (Ordu Üniversitesi)
Doç. Dr. Yılmaz SEÇİM (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Doç. Dr. Gülçin ALGAN ÖZKÖK (Selçuk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Gamze TEMİZEL (Selçuk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Göksel Kemal GİRGİN (Balıkesir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Merve ÖKSÜZ (Başkent Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Münevver ÇİÇEKDAĞI (Selçuk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nihat DEMİRTAŞ (İskenderun Teknik Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Yüksel GÜRİSOY (Selçuk Üniversitesi)

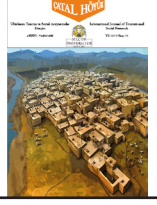
Taranılan İndekler



CAB Abstracts/Global Health
<https://www.cabdirect.org/globalhealth>



ProQuest | Ulrich's Periodicals Directory
<https://about.proquest.com/en/products-services/Ulrichsweb/>



İÇİNDEKİLER

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

Dijital Oyun Bağımlılığının Ciddi Boş Zaman Faaliyeti Perspektifinden İncelenmesi

Examining Digital Gaming Addiction from a Serious Leisure Perspective .

Ali Bayrak, Mehmet Demirel & Duygu Harmandar Demirel1-11

Günübirlik Turlara Yönelik Seyahat Kalitesi Algısı ve Tekrar Katılma Niyeti Üzerine Bir Araştırma

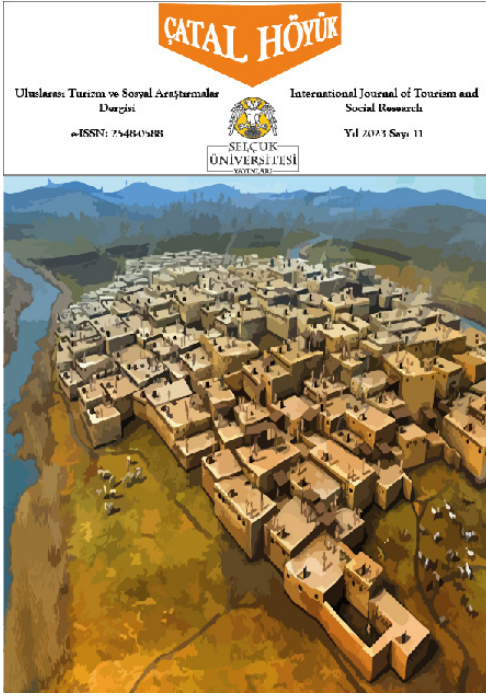
A Research on The Perception of The Quality of Travel for Daily Tours and The Intention to Rejourne

Şafak Ünüvar, Simge Şalvarcı & Hatice Sarı Gök12-22

Have Career Plans Changed? Reflections of the Covid-19 Pandemic on Employees' Career Plans

Kariyer Planları Değişti mi? Covid-19 Pandemisinin İşgörenlerin Kariyer Planlarına Yansımaları

Emre Yaşar & İsmail Öztürk23-37



Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi Catalhöyük International Journal of Tourism and Social Research

Dijital Oyun Bağımlılığının Ciddi Boş Zaman Faaliyeti
Perspektifinden İncelenmesi

Examining Digital Gaming Addiction from a Serious Leisure
Perspective

Ali BAYRAK*
Mehmet DEMİREL**
Duygu HARMANDAR DEMİREL***

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cutsad>

Atıf / Citation

Bayrak, A., Demirel, M., & Harmandar-Demirel, D. (2023). Dijital Oyun Bağımlılığının Ciddi Boş Zaman Faaliyeti Perspektifinden İncelenmesi . *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (CUTSAD)*, 11, 1-11. DOI: [10.58455/cutsad.1326110](https://doi.org/10.58455/cutsad.1326110)

Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, akademisyenlere, araştırmacılara, doktora öğrencilerine ve alanındaki diğer profesyonellere kapsamlı bir dizi benzersiz çevrimiçi dergi gönderme hizmeti sunan uluslararası bilimsel, yüksek kaliteli açık erişimli, hakemli bir akademik dergidir. Bu dergi, orijinal araştırma makalelerini, teori temelli ampirik makaleleri, derleme makalelerini, vaka çalışmalarını, konferans raporlarını, kitap incelemelerini ve ilgili raporları yılda iki kez (Haziran ve Aralık) çevrimiçi olarak yayınlamaktadır.

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları Creative Commons Atıf-GayrıTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) olarak lisanslıdır. Dergide yayınlanan çalışmalarının hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Catalhöyük International Journal of Tourism and Social Research is an international scientific, high-quality open access, peer-reviewed academic journal that offers a comprehensive range of unique online journal submission services to academics, researchers, doctoral students and other professionals in the field. This journal publishes original research articles, theory-based empirical articles, review articles, case studies, conference reports, book reviews and related reports online twice a year (June and December).

Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0. The legal responsibility of the studies published in the journal belongs to the authors.

*Doktora Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Rekreasyon Yönetimi A.B.D., Konya, Türkiye / *PhD Student, Necmettin Erbakan University, Department of Recreation Management, Konya, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6814-2142>, E-posta: bayrakali17@gmail.com

**Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Rekreasyon Yönetimi A.B.D., Konya, Türkiye / *Assoc. Prof., Necmettin Erbakan University, Department of Recreation Management, Konya, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1454-022X>, E-posta: mehmetdemirel78@gmail.com

***Doç Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi, A.K.E.F., Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü, Konya, Türkiye / *Assoc. Prof., Necmettin Erbakan University, A.K.E.F., Department of Physical Education Teaching, Konya, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4090-7929>, E-posta: dhdemirel@erbakan.edu.tr



Dijital Oyun Bağımlılığının Ciddi Boş Zaman Faaliyeti Perspektifinden İncelenmesi

Ali BAYRAK, Mehmet DEMİREL, Duygu HARMANDAR DEMİREL

Makale Bilgisi

Araştırma Makalesi

Geliş: 14.07.2023

Kabul: 08.08.2023

Yayın: 11.12.2023

DOI: [10.58455/cutsad.1326110](https://doi.org/10.58455/cutsad.1326110)

Aralık, 2023

Sayı: 11

Sayfalar: 1-11

Anahtar Kelimeler:

Dijital oyun bağımlılığı, Ciddi boş zaman, Üniversite öğrencileri

Özet

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde dijital oyunların bilinçli olarak tüketildiği zaman faydalı olabileceği ve kişinin bazı duyuşsal özelliklerini geliştirebileceği yönünde tartışmalar mevcuttur. Bu noktadan hareketle tasarlanan bu çalışmanın amacı serbest zamanlarda dijital oyun oynayan üniversite öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile ciddi boş zaman faaliyetleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu olarak Necmettin Erbakan Üniversitesi seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen 222 kişi oluşturmaktadır. Toplanan veriler Jamovi programı ile analiz edilmiştir. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmış, verilerin parametrik dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Anova ve T-testi yapılmış anlamlı farklılıkların yönünün tespiti için ise Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre yaş, cinsiyet, rekreatif etkinliklere katılım şekli ve oyun oynama sıklığı değişkenlerine göre dijital oyun bağımlılığının ve ciddi boş zaman ölçeklerinin arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, ciddi boş zaman ve dijital oyun bağımlılığı arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p=0.05$).

Article Information

Research Article

Submitted: 14.07.2023

Accepted: 08.08.2023

Published: 11.12.2023

DOI: [10.58455/cutsad.1326110](https://doi.org/10.58455/cutsad.1326110)

December, 2023

No: 11

Pages: 1-11

Keywords:

Digital game addiction, Serious leisure, College Students

Abstract

When the studies in the literature are examined, there are discussions that digital games be beneficial when consumed consciously and that they can improve some sensory characteristics of the person. The purpose of this study, which was created from this perspective, is to investigate the connection between serious leisure pursuits and digital game addictions among university students. In the study, a descriptive survey model was employed. Students at universities make up the research's target population. The sample group for the study was chosen to be Necmettin Erbakan University. 222 participants make up the study's sample, which was selected using a straightforward random selection procedure. The Jamovi application was used to analyze the data that had been gathered. After analyzing the data's skewness and kurtosis values, it was found that the data displayed a parametric distribution. Anova, T-tests, and the Tukey HSD multiple comparison test were employed to ascertain the direction of significant differences in this direction. The study's findings showed that, depending on age, gender, engagement in recreational activities, and frequency of gaming, there were substantial disparities between serious leisure time scales and digital game addiction. In conclusion; A positive and significant relationship was found between serious leisure time and digital game addiction ($p=0.05$).

Giriş

İnsanlar, tarih boyunca ihtiyaçlarına göre bir şeylere bağımlı halde yaşamışlardır. Günümüzde ise teknolojideki gelişmelerle beraber ihtiyaçlar dijitalleşme yönünde ilerlemeye başlamış ve dijitalleşme insanların hayatında önemli bir yere gelmiştir. 2023 verilerine bakıldığında ülkelerin dijital oyunlardan kazandığı gelirin 2022 yılında 136,7 milyar ABD doları olduğu ve bu gelirin 2027 yılına kadar 521,57 milyar ABD dolarına ulaşmış olacağı tahmin edilmektedir (Clement, 2023). Bu rakamlara bakıldığı zaman dijital oyunların dünya çapında önemli bir pazar payına sahip olduğu ve milyonlarca insanın ekran başında oyun oynayarak çok fazla zaman harcadığını görülmektedir. Bu gelişmelere paralel olarak kontrol altına alınmayan dijital içerikler, zamanla bireyi bağımlılık seviyesine getirebilmektedir.

Dijital oyun bağımlılığı teknolojik yeniliklerin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır (Bayram ve Kavlak, 2021). Dijital oyunlar bireyin, günlük hayatın rutininden uzaklaşarak farklı bir deneyimin tadını çıkarmasının ve rahatlamının bir yolu olarak görülebilir (Demirel vd., 2022; Bayram vd., 2020; Kavlak vd., 2020; Kuss & Griffiths, 2011). Fakat dijital oyunlarda geçirilen süre kontrol altına alınmadığı zaman bireyde olumsuz semptomlar görülebilmektedir (Liu & Peng, 2009). Oyunlarla gereğinden fazla ilgilenmek bireyin otokontrolünün kaybolmasına ve bireyin günlük hayattan koparak sosyal ilişkilerinin azalmasına, fiziksel ve psikolojik yönden zarar görmesine neden olmaktadır (Bhagat vd., 2019). Her ne kadar dijital oyunların bağımlılık yapma etkisinin yüksek olduğu ve halk sağlığını tehdit ettiği (Jeong vd., 2016), dijital oyunlarla fazla meşgul olmanın yoksunluk, önceki hobilere karşı olan ilgide azalma, iş, eğitim ve kariyer fırsatlarını kaçırma (Griffiths & Meredith, 2009; Milani vd., 2017) gibi olumsuz etkilerinin olduğunun vurgulansa da, dijital oyunların psikolojik uyumu artırma (Ryan vd., 2006), hızlı öğrenme yeteneğini geliştirme (Lafreniere vd., 2009), bilişsel ve algısal motor becerilerini geliştirme (Durkin & Barber, 2002; Varol vd., 2022) gibi bazı olumlu etkilerinin olduğunu savunan çalışmalar da mevcuttur. Buradan hareketle dijital oyunların bireye sadece olumsuz davranışlar kazandırarak bağımlılık yaratan bir eğlence aracı olmasının dışında, ciddi boş zaman faaliyeti perspektifinden bakıldığı zaman kişiye fayda sağlayan etkinlikler olabileceği görüşü çıkarılabilmektedir.

Ciddi boş zaman faaliyetlerinde, birey bir uğraş için heves eder ve kendini bu yola adanarak kendinde eksik gördüğü duyguları tamamlamak ister (Aksu vd., 2022; Durhan & Özdemir, 2020; Kavlak & Aksu, 2023). Bu faaliyetler sonucunda birey başarıya ulaşmayı hedefler ve başarıya ulaşmak için işini tutkuyla yapar. Yapılan araştırmalarda dijital oyun oynayanların saplantılı tutku yerine oyunu ahenkli tutkuyla oynamaları durumunda oynadıkları oyundan fayda sağlayacakları ve daha fazla zevk alarak başarıya ulaşacakları vurgulanmaktadır (Kiatsakared & Chen, 2022; Lafreniere vd., 2009). Bu yaklaşım ciddi boş zaman anlayışındaki tutku ile paralellik göstermektedir. Bu noktadan hareketle dijital oyunların bağımlılık yaratan ve kişiye zarar veren uğraşlar olmaktan çıkarak, bilinçli olarak yapılırsa ciddi boş zaman uğraşı kapsamında değerlendirilebilen faaliyetlere dönüşebilmesi hiç de zor değildir. Ciddi boş zaman faaliyetinde bulunan bireylerin yaptıkları uğraşın kendine has bilgi ve becerilerini kazanmaları gerekmektedir (Kavlak vd., 2021; Munusturlar & Munusturlar, 2016). Dijital oyunlarda da benzer durum söz konusu olup bireyin oynadığı oyunda başarıya ulaşmak için oynadığı oyunun türüne ve oyun içi mekaniklere göre oyuna has olan bilgi ve becerisini geliştirmesi gerekmektedir (Yayla & Güven, 2020).

Dijital oyun bağımlılığını konu alan bilimsel yayınlar incelendiği zaman genellikle oyun bağımlılığının küçük yaşlarda başlama eğiliminde olduğundan dolayı yapılan çalışmalarda genel yoğunluk çocuklar ve ergenler üzerindedir (Han vd., 2022; Irmak & Erdoğan, 2016; Soyöz-Semerci & Balcı, 2020). Aynı zamanda dijital oyun bağımlılığının depresyon, stres, kaygı, okul yaşantısına uyumsuzluk gibi olumsuz davranışlar ile ilişkisini konu alan çalışmalar ön plana çıkmaktadır (Dinç,

2023; Mun, 2023; Zhang vd., 2023). Görüldüğü üzere dijital oyunların bağımlılık yapan ve kişiye zarar veren yönlerinin incelenmesi için çalışmalar daha ağırlıklı olarak yapılmıştır. Ama dijital oyunları oynamanın zamanla ciddi boş zaman faaliyeti olabileceği ve kişiye fayda sağlayabileceğini konu alan çalışmalar oldukça azdır. Bu çalışmanın dijital oyun bağımlılığına yeni bir bakış açısı getireceği ve aynı zamanda alanda çalışanlara gelecek çalışmaları için ışık tutabileceği düşünülmektedir.

Bu bilgiler ışığında bu çalışma üniversite öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıklarının ciddi boş zaman faaliyeti kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin sorusuna yanıt aramak için tasarlanmıştır. Bu noktadan hareketle üniversite öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıklarının ve ciddi boş zaman davranışlarının yaş, cinsiyet, oyun oynama sıklığı değişkenleri arasında anlamlı farklılığın olup olmadığının sorgulanması amaçlanmıştır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ile ciddi boş zaman davranışları aralarında ilişkinin olup olmadığının sorgulanması amaçlanmıştır. Bu kapsamda bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

- Dijital oyun bağımlılığı ve ciddi boş zaman ilgilenimi yaşa göre farklılık göstermekte midir?
- Dijital oyun bağımlılığı ve ciddi boş zaman ilgilenimi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- Dijital oyun bağımlılığı ve ciddi boş zaman ilgilenimi oyun oynama sıklığına göre farklılık göstermekte midir?
- Dijital oyun bağımlılığı ve ciddi boş zaman zaman arasında ilişki var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada öğrencilerin dijital oyun bağımlılık düzeyleri ile ciddi boş zaman arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaçlandığından korelasyonel tarama deseni kullanılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda çalışmada nicel araştırma desenlerinden betimsel tarama deseni kullanılmıştır (Aksu vd., 2022).

2.2. Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu olarak Necmettin Erbakan Üniversitesi seçilmiştir. Literatürde ölçek madde sayısına orantılanarak örneklem büyüklüğüne ulaşılabileceği bilgisi bulunmaktadır. Bu kapsamda örneklem sayısının ölçek madde sayısının en az 5 katı olmak şartıyla 10 veya 15 katı olabileceğine dair kanıtlar literatürde mevcuttur (Büyüköztürk, 2002; Bryman & Carmen, 2002; Kurnaz & Yiğit, 2010; Şahin & Öztürk, 2018). Bu nedenle “Üniversite Öğrencileri için Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeğinin” 10 katı olan 210 sayısına ulaşılması gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında çalışmada örneklem grubunu 221 kişi oluşturmaktadır. Örneklem grubu basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Ölçekler online form haline dönüştürülerek öğrencilere uygulanmıştır.

2.3 Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Çalışmada verilerin toplaması için araştırmacılar tarafından oluşturulan katılımcı formu kullanılmıştır. Katılımcı formunun yanı sıra Hazar & Hazar (2011)'in geliştirdiği “Üniversite Öğrencileri İçin Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği” ve geçerlilik ve güvenilirlik için ise Işık vd. (2020) tarafından hazırlanan “Ciddi Boş Zaman Ölçeği Kısa Formu” uygulanmıştır. “Üniversite Öğrencileri İçin Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği” 3 alt faktörden ve 21 maddeden oluşmaktadır.

Ölçek 5’li likert tipi ölçme sisteminden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan ilk 11 madde 1. Faktör olan “Aşırı Odaklanma ve Erteleme” boyutunu ölçmektedir. 12 ve 17 arasındaki maddeler 2. Faktörü “Yoksunluk ve Arayış” boyutunu ölçmektedir. Son olarak 18 ve 21 arası maddeler “Duygu Değişimi ve Dalma” boyutunu ölçmektedir. Ölçek üniversite öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıklarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Maddelerin her biri 1 ile 5 arasında puana sahiptir. Katılımcıların ölçekten alabilecekleri en düşük puan 21, en yüksek puan ise 105’tir. Ciddi Boş Zaman Ölçeği Kısa Formu” 3 alt faktörden ve 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5’li likert tipi ölçme sisteminden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan ilk 6 madde 1. Faktör olan “Ciddiyet” boyutunu ölçmektedir. 7 ve 15 arasındaki maddeler 2. Faktörü “Kişisel Fayda” boyutunu ölçmektedir. Son olarak 16 ve 18 arası maddeler “Sosyal Fayda” boyutunu ölçmektedir. Maddelerin her biri 1 ile 5 arasında puana sahiptir. Katılımcıların ölçekten alabilecekleri en düşük puan 18, en yüksek puan ise 90’dır. Söz konusu ölçeklerde Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı “Üniversite Öğrencileri İçin Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeğinde” 0.94 olarak analiz edilmiştir. “Ciddi Boş Zaman Ölçeği Kısa Formunun” Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise 0.92’dir.

2.4. Verilerin Analizi

İstatiksel analizler açık kaynak kodlu “Jamovi” programında gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar ile ilgili demografik bilgilerin değerlendirilmesinde frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları kullanılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek için uygulanan çarpıklık-basıklık testi sonucunda çarpıklık- basıklık değerlerinin her iki ölçeğinde üçer alt boyutu dahil olmak üzere çarpıklık değerinin 0.365 ve basıklık değerinin -1.44 olduğu yapılan analizlere göre ortaya konulmuştur. Tabachnick & Fidell (2003), çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ve +1.5 değerleri arasında olmasının parametrik testlerin yapılması için yeterli bir gösterge olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle iki bağımsız grup arasında ortalamalar arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla “T-Testi”, ikiden fazla grup ortalamasının karşılaştırılması amacıyla “Anova Testi” kullanılmıştır. Ayrıca ciddi boş zaman ve dijital oyun bağımlılığı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson Korelasyon Testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

	Değişkenler	n	%
Yaş	18-20	94	42.5
	21-23	94	42.5
	24 Üzeri	33	15.0
Cinsiyet	Kadın	137	62.0
	Erkek	84	38.0
Oyun oynama sıklığı	Her Gün	46	20.8
	Haftada 1-3 Gün	133	60.2
	Haftada 4-6 Gün	42	19.0

Araştırma kapsamında incelenen üniversite öğrencilerinin ağırlıklı olarak 18-20 yaş (%42.50) ve 21-23 yaş (%42.50) aralığında olduğu, ağırlıklı olarak kadın (%62) katılımcıların olduğu, ve katılımcıların oyun oynama sıklığının genellikle haftada 1-3 gün (%60.2) olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Yaş Değişkenine Göre ANOVA Test Sonuçları

Boyut	Değişkenler	n	x	sd	f	p	Fark	
Aşırı Odaklanma ve Erteleme	Yaş	1. 18-20	94	3,07	1.070	5.719	0.005	1>2
		2. 21-23	94	2,58	0.968			
		3. 24 ve üzeri	33	2,96	1.073			
Çatışma, Yoksunluk ve Arayış	Yaş	1. 18-20	94	2,75	1.302	3.990	0.022	1>2
		2. 21-23	94	2,23	1.240			
		3. 24 ve üzeri	33	2,52	1.334			
Duygu Değişimi ve Dalma	Yaş	1. 18-20	94	2,90	0.822	1.496	0.230	-
		2. 21-23	94	2,68	0.976			
		3. 24 ve üzeri	33	2,91	0.910			
Ciddiyet	Yaş	1. 18-20	94	2,91	0.820	1.096	0.339	-
		2. 21-23	94	2,78	0.931			
		3. 24 ve üzeri	33	3,07	1.106			
Kişisel Fayda	Yaş	1. 18-20	94	3,02	1.033	3.240	0.044	3>2
		2. 21-23	94	2,66	1.097			
		3. 24 ve üzeri	33	3,09	1.215			
Sosyal Fayda	Yaş	1. 18-20	94	3,23	0.832	0.711	0.494	
		2. 21-23	94	3,09	1.017			
		3. 24 ve üzeri	33	3,28	1.007			

Gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda; “Dijital Oyun Bağımlılığı” ölçeği Aşırı Odaklanma ve Erteleme alt boyutunda ($f(5.71) = p < 0.05$), Çatışma, Yoksunluk ve Arayış alt boyutunda ($f(3.99) = p < 0.05$), Kişisel Fayda alt boyutunda ($f(3.24) = p < 0.05$) arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiğini anlamak için yapılan "post-hoc" Tukey testine Aşırı Odaklanma ve Erteleme alt boyutunda 18-20 yaş grubu ($x=3.07$) ile 21-23 yaş grubu ($x=2.58$), Çatışma, Yoksunluk ve Arayış alt boyutunda 18-20 yaş grubu ($x=2.75$) ve Kişisel Fayda alt boyutunda 24 ve üzeri grubu ($x=3.28$) ile 21-23 yaş grubu ($x=2.66$) arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre T-testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	n	x	Sd	t	p
Aşırı Odaklanma ve Erteleme	1. Kadın	137	2.82	1.054	- 0.505	0.614
	2. Erkek	84	2.89	1.047		
Çatışma, Yoksunluk ve Arayış	1. Kadın	137	2.59	1.385	1.440	0.151
	2. Erkek	84	2.34	1.130		
Duygu Değişimi ve Dalma	1. Kadın	137	2.74	0.914	- 1.388	0.166
	2. Erkek	84	2.92	0.888		
Ciddiyet	1. Kadın	137	2.75	0.917	- 2.775	0.006*
	2. Erkek	84	3.10	0.877		
Kişisel Fayda	1. Kadın	137	2.79	1.157	- 1.409	0.160
	2. Erkek	84	3.01	0.994		
Sosyal Fayda	1. Kadın	137	3.09	0.970	- 1.835	0.068
	2. Erkek	84	3.33	0.877		

Yapılan t-testi sonucuna göre; Ciddi Boş Zaman Ölçeği, Ciddiyet alt boyutunda ($t(-2.77)=p<0.05$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ciddiyet alt boyutunda anlamlı farklılık erkekler lehine ($x= 3.10$) kadınlardan ($x=2.75$) ortalama olarak daha yüksektir.

Tablo 4. Oyun Oynama Sıklığı Değişkenine Göre ANOVA Test Sonuçları

Boyut	Değişkenler	n	x	sd	f	p	Fark	
Aşırı Odaklanma ve Erteleme	Oyun Oynama Sıklığı	1. Her Gün	46	3.25	1.014	4.61	0.013	
		2. Haftada 1-3 Gün	133	2.73	1.050			
		3. Haftada 4-6 Gün	42	2.77	1.001			1>2
Çatışma, Yoksunluk ve Arayış	Oyun Oynama Sıklığı	1. Her Gün	46	2.88	1.276	2.92	0.059	1>2
		2. Haftada 1-3 Gün	133	2.43	1.332			
		3. Haftada 4-6 Gün	42	2.28	1.147			
Duygu Değişimi ve Dalma	Oyun Oynama Sıklığı	1. Her Gün	46	3.10	0.904	3.69	0.029	-
		2. Haftada 1-3 Gün	133	2.69	0.907			
		3. Haftada 4-6 Gün	42	2.88	0.843			
Ciddiyet	Oyun Oynama Sıklığı	1. Her Gün	46	3.15	0.753	3.79	0.026	1>2
		2. Haftada 1-3 Gün	133	2.77	0.938			
		3. Haftada 4-6 Gün	42	2.94	0.960			
Kişisel Fayda	Oyun Oynama Sıklığı	1. Her Gün	46	3.22	1.022	3.26	0.043	1>2
		2. Haftada 1-3 Gün	133	2.77	1.081			
		3. Haftada 4-6 Gün	42	2.85	1.189			
Sosyal Fayda	Oyun Oynama Sıklığı	1. Her Gün	46	3.54	0.790	7.45	0.001	1>2
		2. Haftada 1-3 Gün	133	3.01	0.925			
		3. Haftada 4-6 Gün	42	3.32	1.020			

Gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda; Dijital Oyun Bağımlılığı ölçeği Aşırı Odaklanma ve Erteleme alt boyutunda ($f(4.68) = p<0.05$) ve Duygu Değişimi ve Dalma alt boyutunda ($f(3.78) = p<0.05$) arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ciddi Boş Zaman ölçeği Ciddiyet alt boyutunda ($f(3.79) = p<0.05$), Kişisel Fayda alt boyutunda ($f(3.26)=p<0.05$) ve Sosyal Fayda alt boyutunda ($f(7.45)=p<0.05$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiğini anlamak için yapılan "post-hoc" Tukey testine Aşırı Odaklanma ve Erteleme alt boyutunda oyun oynama sıklığı her gün olan kişiler ($x=3.25$) ile oyun oynama sıklığı haftada 1-3 gün olan bireyler ($x=2.73$), Çatışma, Yoksunluk ve Arayış alt boyutunda oyun oynama sıklığı her gün olan bireyler ($x= 2.88$) ile oyun oynama sıklığı haftada 1-3 gün olan bireyler ($x=2.43$), Ciddi Boş Zaman ölçeği Ciddiyet alt boyutunda oyun oynama sıklığı her gün olan bireyler ($x= 3.15$) ile oyun oynama sıklığı haftada 1-3 gün olan bireyler ($x=2.77$), Kişisel fayda alt boyutunda oyun

oyun oynama sıklığı her gün olan bireyler ($x=3.22$) ile oyun oynama sıklığı haftada 1-3 gün olan bireyler ($x=2.77$) ve Sosyal Fayda alt boyutunda oyun oynama sıklığı her gün olan bireyler ($x=3.54$) ile oyun oynama sıklığı haftada 1-3 gün olan bireyler ($x=3.01$), arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 5. Dijital Oyun Bağımlılığı ve Ciddi Boş Zaman Arasındaki İlişki Testi

		1	2	3	4	5	6
1. Aşırı Odaklanma ve Erteleme	r	-					
	p	-					
2. Çatışma, Yoksunluk ve Arayış	r	0.931***	-				
	p	<.001	-				
3. Duygu Değişimi ve Dalma	r	0.691***	0.670***	-			
	p	<.001	<.001	-			
4. Ciddiyet	r	0.714***	0.683***	0.660***	-		
	p	<.001	<.001	<.001	-		
5. Kişisel Fayda	r	0.777***	0.776***	0.662***	0.774***	-	
	p	<.001	<.001	<.001	<.001	-	
6. Sosyal Fayda	r	0.447***	0.443***	0.489***	0.614***	0.658***	-
	p	<.001	<.001	<.001	<.001	<.001	-

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

İlgili ölçekler arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik gerçekleştirilen Pearson Korelasyon Testi sonucuna göre; “Aşırı Odaklanma ve Erteleme” alt boyutu ile “Çatışma, Yoksunluk ve Arayış” ($r = .931$, $p < .001$), “Duygu Değişimi ve Dalma” ($r = .691$, $p < .001$), “Ciddiyet Arayış” ($r = .714$, $p < .001$), “Kişisel Fayda” ($r = .777$, $p < .001$), “Sosyal Fayda” ($r = .447$, $p < .001$) alt boyutları arasında; “Çatışma, Yoksunluk ve Arayış” alt boyutu ile “Duygu Değişimi ve Dalma” ($r = .670$, $p < .001$), “Ciddiyet” ($r = .683$, $p < .001$), “Kişisel Fayda” ($r = .776$, $p < .001$), “Sosyal Fayda” ($r = .443$, $p < .001$) alt boyutları arasında; “Duygu Değişimi ve Dalma” alt boyutu ile “Ciddiyet” ($r = .660$, $p < .001$), “Kişisel Fayda” ($r = .662$, $p < .001$), “Sosyal Fayda” ($r = .489$, $p < .001$) alt boyutları arasında; “Ciddiyet” alt boyutu ile “Kişisel Fayda” ($r = .774$, $p < .001$), “Sosyal Fayda” ($r = .614$, $p < .001$), alt boyutları arasında; “Kişisel Fayda” alt boyutu ile “Sosyal Fayda” ($r = .658$, $p < .001$) alt boyutları arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

4. Tartışma

Dijital oyun gelirlerinin her yıl katlanarak arttığı görülmektedir. Aynı zamanda 2027 yılına geldiğimizde dijital oyun gelirlerinin dünya çapında 521 milyar dolara yükseleceği öngörülmektedir (Clement, 2023). Dijital oyun gelirlerini bu kadar yüksek olması çok sayıda kişinin oyun bağımlısı olma ihtimalini de artırdığı düşünülmektedir. Bu bilgiler ışığında bu çalışma üniversite öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıklarının ciddi boş zaman faaliyeti kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin sorusuna yanıt aramak için tasarlanmıştır.

Araştırmadaki ilk bulguya göre dijital oyun bağımlılığının ve ciddi boş zaman ilgileniminin yaşa göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Yaş arttıkça bireylerin dijital oyun bağımlılığı azalmaktadır. Bu durumun ilerleyen yaşlarda bireyin topluma ve ailesine karşı sorumluluklarının artarak önceliklerinin değişmesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Aydoğdu (2018); Hazar vd., (2017) tarafından yapılan çalışmalarda benzer sonuçlar bulunmuş ve küçük yaşlarda olan çocukların dijital oyun bağımlılıklarının daha fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Ciddi boş zaman ölçğinde ise

ciddi boş zaman ilgileniminin yaşa göre farklılaştığı bulunmuştur. Çalışma bulgularına göre bireyin yaşı arttıkça ciddi boş zaman faaliyetleri ile ilgilenimin de daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde bireyin yaşı arttıkça yaptığı etkinliklerden kişisel ve sosyal olarak daha fazla fayda sağladığı ve bu sürecin yaş ilerledikçe daha da hızlandığı ve ayrıca hem ciddi hem de gündelik boş zamanların yetişkinlerin sağlığına önemli katkılar sağlayabileceği yönünde bilgiler mevcuttur Eraslan, (2017). Yang, vd., (2019) tarafından yapılan bir çalışma yüksek düzeyde ciddi boş zaman faaliyetleri ile ilgilenmenin nitelikli ve başarılı yaşlanmaya katkıda bulunabileceğini vurgulamıştır.

Mevcut çalışmadaki bir diğer bulguya göre dijital oyun bağımlılığının cinsiyete göre farklılık göstermediğidir. Aydoğdu (2018) tarafından 11- 14 yaş arası çocuklara yapılan bir çalışmada cinsiyet değişkeninin oyun bağımlılığını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Fakat yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak erkeklerin kadınlara göre daha fazla oyun bağımlısı olduğunu, erkeklerin oyun ilgilenimlerinin kadınlara göre fazla olduğunu göstermektedir (Ayhan & Köseliören, 2019; Orak vd., 2021). Ciddi boş zaman ölçeğinde ise cinsiyet değişkeninin “Ciddiyet” alt boyutunda farklılaştığıdır. Bu farklılığın ise kadınlardan kaynaklandığı bulunmuştur. Işık (2014) tarafından yapılan bir araştırmada cinsiyete bağlı ciddi boş zaman ölçeğinde gruplar arasında farklılığa rastlanmış ve farklılığın yeterlilik hissi alt boyutunda kadınlardan, kişilik alt boyutlarında ise erkeklerden kaynaklandığı bulunmuştur.

Çalışmadaki diğer bir bulguya göre oyun oynama sıklığı değişkeninde gruplar arasında farklılık olduğudur. Bulgulara göre oyun oynama sıklığı arttıkça kişinin de bağımlı olma olasılığı artmaktadır. Gökçe Arslan & Drukanoglu (2014)' ün yapmış oldukları çalışmada üç saat ve üzerinde oyun oynayan çocukların dijital oyunlara bağımlı olma oranlarının arttığı görülmektedir. Bizim çalışmamızda da her gün oyun oynayan bireylerin diğer gruplara göre daha fazla oyun bağımlısı olduğu tespit edilmiştir. Ciddi boş zaman ölçeğine göre dijital oyunlar için ayrılan süre arttıkça ciddi boş zaman ilgilenimi oranı da artmaktadır. Karaküçük vd., (2009) tarafından oryantiring yapan kişiler ile yapılan bir çalışmada oryantiring ile 3-4 yıl uğraşanların puanları 1 ila 2 yıl uğraşanların puanına göre yüksek çıkmıştır. Sonuç olarak bir uğraşa ayrılan süre arttıkça, bireyin ciddi boş zaman oranlarının da artmaktadır. Ortaya çıkan sonuç bu çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Dijital oyun bağımlılığı ve ciddi boş zaman arasındaki ilişki testine bakıldığında değişkenler arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Dijital oyunların sadece bağımlılık yaratan zararlı bir aktivite olmadığı, bilinçli bir şekilde oynandığı zaman mental sağlığın iyileştirilmesi ve motor becerilerinin geliştirilmesi açısından faydalı olabileceği düşünülmektedir (Edwards, vd., 2017; Yayla & Yiğit, 2018). Lafreniere, vd. (2009); Kiatsakared & Chen (2022) tarafından yapılan çalışmalarda bireylerin takıntılı ve saplantılı bir tutkuyla oyun oynamak yerine güzel duygular besleyerek ahenkli bir tutkuyla oyun oynamalarının, bireylerin kendini gerçekleştirilmesinde fayda sağlayacağı ve yaşam doyumunu olumlu yönde etkileyebileceğine yönelik çıkarımlar bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle birey dijital oyunları oynarken duygularını kontrol ederek güzel bir duyguyla oyun oynarsa, bireyin dijital oyun oynaması bağımlılık değil ciddi boş zaman aktivitesi olarak değerlendirilebilir.

5. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak dijital oyun bağımlılığı ve ciddi boş zaman ilgilenimi oranları yaşa, cinsiyete ve oyun oynama sıklığına göre farklılaşmaktadır. Aynı zamanda dijital oyun bağımlılığı ve ciddi boş zaman arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Gelecekteki çalışmalarda farklı değişkenler üzerine ve farklı örneklem gruplarıyla etki ve ilişkiyi tespit etmek üzerine çalışmalar yapılması önerilmektedir. Bu çalışmada üniversiteler uzaktan

eğitimde olduğu için örneklem sayısı küçüktür. Gelecekteki çalışmaların daha kapsamlı sonuçlara ulaşması için daha büyük örneklem gruplarına uygulanması önerilmektedir.

Bilgi Notu

Etik Onayı: Makalede ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde **Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisinin** hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

Bu çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi kurumundan etik kurul onayı almıştır.

Çıkar Çatışması: Makalede herhangi bir çıkar çatışması ya da kazancı yoktur.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Çalışma üç yazarın katkısı ile hazırlanmıştır. Katkı oranları: 1. Yazar = %50, 2. Yazar= %25, 3. Yazar= %25.

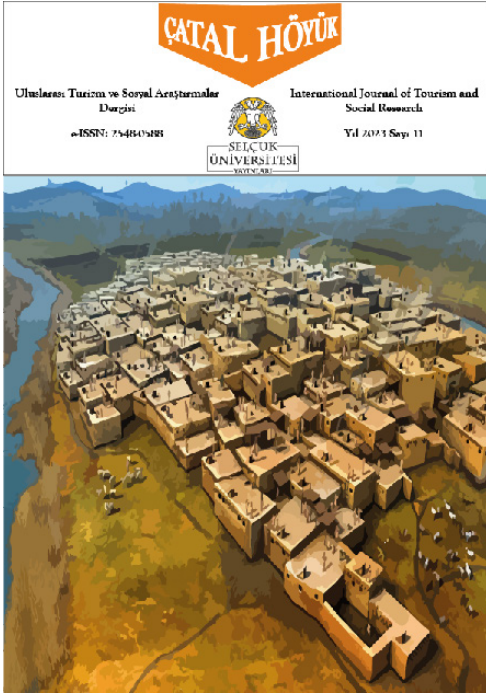
Kaynakça

- Aksu, H. S., Çuhadar, A., & Arıcı, M. (2022). An Examination of Positive and Negative Reciprocity Norms as to Serious Leisure Activities and Demographic Variables. *Journal of Education and Recreation Patterns*, 3(2), 33-47.
- Aksu, H. S., Güneş, S. G., & Kaya, A. (2022). Covid-19 Küresel Salgını Sürecinde Rekreasyona Aktif Katılımın Yalnızlık Algısına Etkisi. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(2), 83-97.
- Aydoğdu, F. (2018). Dijital Oyun Oynayan Çocukların Dijital Oyun Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(31), 1-18.
- Ayhan, B., & Köseliören, M. (2019). İnternet, Online Oyun ve Bağımlılık. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 6(1), 1-30.
- Bayram, A. T., & Kavlak, H. T. (2021). Rekreasyon ve teknoloji. Güneş S.G. & Varol F. (Ed.), *Rekreasyon: disiplinlerarası yaklaşım ve örnek olaylar* içinde (ss. 383 -402). Nobel Kitabevi.
- Bayram, A. T., Kavlak, H. T., Dogra, J., & Bayram, G. E. (2020). Hopelessness against desire to pursue a career in tourism: An empirical analysis of Sinop University, Turkey. *Turyzm/Tourism*, 30(2), 115-123.
- Bhagat, S., Jeong, E. J., & Kim, D. J. (2020). The Role of Individuals' Need for Online Social Interactions and Interpersonal Incompetence in Digital Game Addiction. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 36(5), 449-463.
- Bryman, A., & Cramer, D. (2002). *Quantitative Data Analysis with SPSS Release 10 for Windows: A Guide for Social Scientists*. Routledge.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 470-483.
- Clement, J. (2023, Temmuz 13). *Digital Video Game Revenue Worldwide from 2017 to 2027*. Statista. <https://www.statista.com/statistics/1344686/global-digital-gaming-revenue/>
- Demirel, M., Varol, F., Bozoğlu, M. S., Alper, K., & Aksu, H. S. (2022). Rekreatif Amaçlı Tenis Oynayan Bireylerde Akış Deneyimi ve Serbest Zaman İlgilenimi. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 54-66.

- Dinç, S. Y. (2023) Ortaokul Öğrencilerinde Dijital Oyun Bağımlılığının, Sosyal Uyum ve Okula Bağlılık Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin İncelenmesi. *Bağımlılık Dergisi*, 24(2), 227-238.
- Durhan, T. A., Özdemir, A. S., & Karaküçük, S. (2020). Ciddi Boş Zaman Kariyeri Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Turkish Studies Social*, 15(3), 953-963.
- Durkin, K., & Barber, B. (2002). Not So Doomed: Computer Game Play and Positive Adolescent Development. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 23(4), 373-392.
- Edwards, J., Jeffrey, S., May, T., Rinehart, N. J., & Barnett, L. M. (2017). Does Playing A Sports Active Video Game Improve Object Control Skills of Children with Autism Spectrum Disorder? *Journal of Sport and Health Science*, 6(1), 17-24.
- Eraslan, G. (2017). *Spor Merkezi Üyelerinin Ciddi Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi].
- Fidell, L. S., & Tabachnick, B. G. (2003). *Preparatory Data Analysis*. Handbook of Psychology: Research Methods in Psychology, 2, 115-141.
- Gökçearslan, Ş., & Durakoğlu, A. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Bilgisayar Oyunu Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), 419-435.
- Griffiths, M. D., & Meredith, A. (2009). Videogame Addiction and Its Treatment. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 39, 247-253.
- Han, T. S., Cho, H., Sung, D., & Park, M. H. (2022). A Systematic Review of The Impact of COVID-19 On The Game Addiction of Children and Adolescents. *Frontiers in Psychiatry*, 13, 976601.
- Hazar, Z., & Hazar, E. (2019). Üniversite Öğrencileri İçin Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği (Uyarlama Çalışması). *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 308-322.
- Hazar, Z., Tekkurşun Demir, G., Namlı, S., & Türkeli, A. (2017). Investigation of The Relationship Between Digital Game Addiction and Physical Activity Levels of Secondary School Students. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3).
- İrmak, A. Y., & Erdoğan, S. (2016). Ergen ve Genç Erişkinlerde Dijital Oyun Bağımlılığı: Güncel Bir Bakış. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 27(2), 128-137.
- İşık, U. (2014). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Ciddi Boş Zaman Katılımcılarının Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi].
- İşık, U., Kalkavan, A., & Demirel, M. (2020). Ciddi Boş Zamaölçeğinin Kısa Formunun (18-Madde) Faktör Yapısının Türkiye Örneğine Yönelik Sinanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(3), 136-145. <https://doi.org/10.33689/Spormetre.693678>
- Jeong, E. J., Kim, D. J., & Lee, D. M. (2017). Why Do Some People Become Addicted to Digital Games More Easily? A Study of Digital Game Addiction from A Psychosocial Health Perspective. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 33(3), 199-214.
- Karaküçük, S., Durhan, T. A., Aksın, K., Göral, Ş., & Akgül, B. M. (2019). Oryantiring Sporcularının Ciddi Boş Zaman Perspektifleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4), 296-318.

- Kavlak, H.T., Bayram, A.T., & Çelen, O. (2020). K kuşağının rekreasyona katılımı ve yaratıcı düşünme eğilimi arasındaki ilişki. Bayazıt B., Karaçar E., & Yılmaz O. (Ed.), *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Kitabı-3* içinde (ss. 44-56). Çizgi Kitabevi.
- Kavlak, H. T., Düzgün, E., Karaçar, E., ve Zararsız, H. F. (2021). Tiyatro Oyuncularının Boş Zaman Tatminleri ve Yaşam Doyumları Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Recreation and Tourism Research/ JRTR*, 8(1), 73-93.
- Kavlak, H.T. & Aksu, H.S. (2023). The effect of attitudes towards physical violence and demographic variables on serious leisure time activity choice. *Journal of Education and Recreation Patterns (JERP)*, 4 (2), 494-506. DOI: <https://doi.org/10.53016/jerp.v4i2.173>
- Kiatsakared, P., & Chen, K. Y. (2022). The Effect of Flow Experience on Online Game Addiction during The COVID-19 Pandemic: The Moderating Effect of Activity Passion. *Sustainability*, 14(19), 12364.
- Kurnaz, A., & Yiğit, N. (2010). Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED) Cilt Physics Attitude Scale: Development, Validity and Reliability. Necatibey Faculty of Education Electronic *Journal of Science and Mathematics Education*, 4(1), 29-49.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2012). Internet Gaming Addiction: A Systematic Review of Empirical Research. *International Journal of Mental Health And Addiction*, 10, 278-296.
- Lafrenière, M. A. K., Vallerand, R. J., Donahue, E. G., & Lavigne, G. L. (2009). On The Costs and Benefits of Gaming: The Role of Passion. *Cyberpsychology & Behavior*, 12(3), 285-290.
- Liu, M., & Peng, W. (2009). Cognitive and Psychological Predictors of The Negative Outcomes Associated with Playing Mmogs (Massively Multiplayer Online Games). *Computers in Human Behavior*, 25(6), 1306-1311.
- Milani, L., La Torre, G., Fiore, M., Grumi, S., Gentile, D. A., Ferrante, M., & Di Blasio, P. (2018). Internet Gaming Addiction in Adolescence: Risk Factors and Maladjustment Correlates. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 16, 888-904.
- Mun, I. B. (2023). Academic Stress and First-/Third-Person Shooter Game Addiction in A Large Adolescent Sample: A Serial Mediation Model with Depression and İmpulsivity. *Computers in Human Behavior*, 145, 107767.
- Munusturlar, M. A., & Munusturlar, S. (2016). Ciddi Bir Boş Zaman Etkinliği Olarak Fotoğrafçılık: Fotoğrafçıların Kümeleme Analizi ile Sınıflandırılması. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 12-24.
- Orak, M. E., Hanifi, Ü. Z. Ü. M., & Yılmaz, E. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Belirlenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 279-293.
- Ryan, R. M., Rigby, C. S., & Przybylski, A. (2006). The Motivational Pull of Video Games: A Self-Determination Theory Approach. *Motivation and Emotion*, 30, 344-360.
- Soyöz-Semerci, Ö. U., & Balcı, E. V. (2020). Lise Öğrencilerinde Dijital Oyun Bağımlılığı Üzerine Bir Alan Araştırması: Uşak Örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(3), 538-567.
- Şahin, M. G., & Öztürk, N. B. (2018). Eğitim Alanında Ölçek Geliştirme Süreci: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 191-199.

- Varol, F., Aksu, H. S., & Demirel, M. (2022). Evaluation of Outdoor Recreation Potential of Destinations in Terms of Paragliding: The case of Konya. *Tourism and Recreation*, 4(1), 13-23.
- Yang, H. T., Kim, J., & Heo, J. (2019). Serious Leisure Profiles and Well-Being of Older Korean Adults. *Leisure Studies*, 38(1), 88-97.
- Yayla, Ö., & Güven, Y. (2020). Elektronik Sporlar: Rekreatif Etkinlik Perspektiften Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 283-301.
- Zhang, Y., Zhong, Y. L., Luo, J., He, J. L., Lin, C., Zauszniewski, J. A., & Luo, J. M. (2023). Effects of Resourcefulness on Internet Game Addiction Among College Students: The Mediating Role of Anxiety and The Moderating Role of Gender. *Frontiers in Public Health*, 11, 986550.



Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi Catalhöyük International Journal of Tourism and Social Research

Günübirlik Turlara Yönelik Seyahat Kalitesi Algısı ve Tekrar
Katılma Niyeti Üzerine Bir Araştırma

A Research on The Perception of The Quality of Travel For
Daily Tours and The Intention to Rejourn

Şafak ÜNÜVAR*
Simge ŞALVARCI**
Hatice SARI GÖK***

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cutsad>

Atıf / Citation

Ünüvar, Ş., Şalvarcı, S., & Sarı-Gök, H. (2023). Günübirlik Turlara Yönelik Seyahat Kalitesi Algısı ve Tekrar Katılma Niyeti Üzerine Bir Araştırma. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (CUTSAD)*, 11, 12-22. DOI: [10.58455/cutsad.1334025](https://doi.org/10.58455/cutsad.1334025)

Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, akademisyenlere, araştırmacılara, doktora öğrencilerine ve alanındaki diğer profesyonellere kapsamlı bir dizi benzersiz çevrimiçi dergi gönderme hizmeti sunan uluslararası bilimsel, yüksek kaliteli açık erişimli, hakemli bir akademik dergidir. Bu dergi, orijinal araştırma makalelerini, teori temelli ampirik makaleleri, derleme makalelerini, vaka çalışmalarını, konferans raporlarını, kitap incelemelerini ve ilgili raporları yılda iki kez (Haziran ve Aralık) çevrimiçi olarak yayınlamaktadır.

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları Creative Commons Atıf-GayrıTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) olarak lisanslıdır. Dergide yayınlanan çalışmalarının hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Catalhöyük International Journal of Tourism and Social Research is an international scientific, high-quality open access, peer-reviewed academic journal that offers a comprehensive range of unique online journal submission services to academics, researchers, doctoral students and other professionals in the field. This journal publishes original research articles, theory-based empirical articles, review articles, case studies, conference reports, book reviews and related reports online twice a year (June and December).

Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0. The legal responsibility of the studies published in the journal belongs to the authors.

*Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Konya, Türkiye / *Prof. Dr., Selçuk University, Faculty of Tourism, Konya, Turkey. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9177-8704>, E-posta: safakunuvar@gmail.com

**Sorumlu Yazar, Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fakültesi, Konya, Türkiye / * Corresponding Author, Assoc. Prof., Selçuk University, Beyşehir Ali Akkanat Tourism Faculty, Konya, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0703-4126>, E-posta: simge_tokay@hotmail.com

***Doç Dr. Isparta University of Applied Sciences, Yalvaç Vocational School, Isparta, Konya, Türkiye / *Assoc. Prof., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Yalvaç Meslek Yüksekokulu, Isparta, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0949-2593>, E-posta: haticesarigok@gmail.com



Günübirlik Turlara Yönelik Seyahat Kalitesi Algısı ve Tekrar Katılma Niyeti Üzerine Bir Araştırma

Şafak ÜNÜVAR, Simge ŞALVARCI, Hatice SARI GÖK

Makale Bilgisi

Araştırma Makalesi

Geliş: 28.08.2023

Kabul: 30.09.2023

Yayın: 11.12.2023

DOI: [10.58455/cutsad.1334025](https://doi.org/10.58455/cutsad.1334025)

Aralık, 2023

Sayı: 11

Sayfalar: 12-22

Anahtar Kelimeler:

Destinasyon, Günübirlik Tur, Seyahat Kalitesi Algısı, Tekrar Katılma Niyeti

Özet

Günübirlik turlar destinasyon pazarlaması ve destinasyonların sosyo-ekonomik olarak gelişmesine katkıda bulunmakla birlikte turistler açısından ele alındığında turistlerin tatil deneyimini zenginleştirmektedir. Buradan hareketle araştırma konusu, günübirlik turlara katılan turistlerin seyahat kalite algısının tekrar katılma niyeti üzerine etkisini incelemektir. Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için günübirlik turlara katılan 400 katılımcıdan anket tekniği ile veri toplanmıştır. Elde edilen verilere, faktör analizi, korelasyon analizi, regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, seyahat kalitesi algısı boyutlarından samimiyetin tekrar katılma niyeti üzerinde anlamlı ve olumlu derecede etkisi olduğu, diğer boyutların tekrar katılma niyeti üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Article Information

Research Article

Submitted: 28.08.2023

Accepted: 30.09.2023

Published: 11.12.2023

DOI: [10.58455/cutsad.1334025](https://doi.org/10.58455/cutsad.1334025)

December, 2023

No: 11

Pages: 12-22

Keywords:

Destination, Daily Tour, Travel Quality Perception, Intention to Rejoirn

Abstract

While daily tours contribute to the destination marketing and socio-economic development of destinations, when considered in terms of tourists, they enrich the holiday experience of tourists. From this point of view, the subject of the research is to examine the effect of the travel quality perception of the tourists who participate in daily tours on their intention to participate again. In order to realize the purpose of the research, data were collected from 400 participants who participated in daily tours by questionnaire technique. Factor analysis, correlation analysis and regression analysis were performed on the obtained data. According to the results of the analysis, it was concluded that sincerity, one of the dimensions of travel quality perception, had a significant and positive effect on the intention to rejoin, while the other dimensions did not have a significant effect on the intention to rejoin.

Giriş

Günübirlik turun kökeni Latince'de kısa tur ya da seyahat anlamında kullanılan "Excursio" kavramından gelmektedir. Günübirlik turlar, en fazla 24 saat süreli, belli bir amacı (kültür, sanat, spor, eğlence, alışveriş vb.) kapsayan, tur kapsamında konaklama hizmetinin sunulmadığı, diğer paket turlarına nazaran daha kısıtlı alanların dahil edildiği turlardır (Stetic vd., 2011). Özellikle kitle turizminin yapıldığı tatil yerlerinde, günübirlik turlar bağımsız turistlerin ya da paket tur turistlerinin seyahat deneyimini zenginleştirebilir. Ayrıca, destinasyonun imkanları hakkında turist farkındalığını arttırabilir (Keskin, 2020). Paket turlardan farklı olarak günübirlik turlar; seyahat acentaları tarafından düzenlenen paket turlara entegre edilmesi ve tur programı haricinde farklı alanların gezilip görülmesinin pek mümkün olmadığı turlardır (Uzut & Batman, 2017).

Günübirlik turlar, turistik arz ve talep bakımından farklı motivasyon ile seyahat eden turistlerin tatil deneyimini zenginleştirmektedir. Örneğin, deniz, kum, güneş turizmi için seyahat eden turistler seyahatleri sırasında yat turları, kültür ve tarih turları, sağlık, SPA, spor, doğa, avcılık gibi farklı temalarda hazırlanmış günübirlik turlara katılabilmektedirler (Stetic vd., 2011). Ayrıca, seyahat acentaları paket turlar ile birlikte günübirlik turların satışlarıyla ek gelir elde ederek karlılık oranlarını arttırabilmektedirler (Caber & Albayrak, 2018). Günübirlik turlar hem turistler hem de turistik ürün ve hizmet sağlayıcıları açısından önem verilen turlardır.

Kalite, "bir şeyin türdeşi olan başka bir şey ile karşılaştırıldığında üstünlük derecesi" olarak tanımlanmaktadır (Orhan, 2016: 950). Hizmet sektöründe kalite kavramına yönelik tanımlar; ürünlerin fiziki görünümleri, teknik özellikleri ve diğer duyumsal göstergeler gibi somut bileşenleri üzerinden yapılan tanımlamalardan farklılaşarak; soyutluk, ayrılmazlık, depolanamaz olmaları gibi son derece hassas belirleyici etkenler dikkate alınarak ifade edilmeye çalışılmaktadır (Çapacı & Temizkan, 2020: 1135). Hizmet kalitesi, müşterinin algıladığı hizmete bağlı deneyiminin sonucunda ortaya çıkan algı olarak yorumlanmaktadır (Parasuraman vd., 1988). Ghobadian vd., (1994:50) algılanan hizmet kalitesini; müşterilerin hizmet kalitesi ile ilgili sezgileri olarak tanımlamışlar ve algılanan hizmet kalitesinin, müşterilerin tatmin derecesini büyük ölçüde belirlediğini açıklamışlardır.

Günübirlik turlar, destinasyonlara özellikle kırsal bölge destinasyonlarına sosyo-ekonomik olarak katkı sağlamaktadır. Ayrıca, günübirlik turlar aracılığı ile destinasyonların tanıtımı yapılmakla birlikte destinasyonların bilinirliği de artmaktadır. Günlük turlar ile acentalar önemli miktarda gelir elde edebilmekte ve birçok turistik alanın gelişmesine katkı sağlamaktadır (Stetic vd., 2011). Destinasyonlara çeşitli faydalar sağlayan günübirlik turlar üzerinde durulması gereken konulardan biridir. Günübirlik turlar ile ilgili seyahat kalitesi (Chen & Tsai, 2007), günübirlik turlarda aracı ve karşılayıcı acentaların hizmet özellikleri ve günübirlik turların hizmetlerinin temel boyutları (Lin, Lee & Chen, 2009), hizmet kalitesi algısına etki eden faktörler ve memnuniyet (Caber & Albayrak, 2018), seyahat kalitesi ile davranışsal niyet (Vélez vd., 2019) gibi konularda yapılan çalışmalar alana katkı sağlamıştır. Turizm sektörü, hizmet ağırlıklı bir sektör olması nedeniyle hizmet sağlayıcıları müşteri tatminini en üst düzeyde tutmak için, müşterilerin talep ve beklentilerine göre nitelikli hizmet sunma çabası içinde olmaktadır. Günübirlik turları organize eden seyahat acentalarının müşterilerin talep ve beklentilerine göre düzenledikleri turların müşteriler tarafından kaliteli olduğunun algılanması tekrar günübirlik turlara katılımı sağlayacaktır. Bu doğrultuda çalışmada günübirlik turlara katılan turistlerin bu turlara yönelik seyahat kalitesi algısı ve tekrar katılma niyetinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Destinasyonlarda gerçekleştirilen günübirlik turların seyahat kalitesinin yüksek olarak algılanması bu turlara tekrar katılımını olumlu etkilemekle birlikte bu turlara katılımın tavsiye edilmesine de katkı sağlamaktadır.

1. Kavramsal Çerçeve

Turizm literatüründe destinasyon; turistik çekicilikler, turistik ürün ve hizmet sunan işletmelerden oluşan bileşik bir ürün ya da bu çekicilikleri ve ürünleri bünyesinde bulunduran coğrafi bir bölge olarak değerlendirilmektedir (Halimi & Severoc, 2016). Buhalis (2000:97)'e göre ise destinasyon; çeşitli turistik ürünlerle turistlere bütün bir turistik deneyim sunan şehir, ülke, ada gibi iyi tanımlanmış coğrafi alanlardır. Destinasyonların sahip olduğu özellikler ise destinasyonu diğer destinasyonlardan farklı kılan, rekabet etmesini sağlayan unsurlardır (Ön Esen & Kılıç, 2017). Destinasyonun özellikleri; çekicilikler, ulaşılabilirlik, turizm işletmeleri, paket turlar, aktiviteler ve yardımcı hizmetlerdir (Esen, 2017). Destinasyon tanıtımında büyük bir role sahip olan günübirlik turlar turizm pazarlamasında göz ardı edilmemesi gereken turlardır. Günübirlik turlar destinasyonlara büyük oranda ekonomik katkı sağlamakla birlikte potansiyel destinasyonların gelişmesini de teşvik etmektedir (Stetic vd., 2011).

Tur operatörleri ve seyahat acentaları açısından günübirlik turlar, ana faaliyet alanlarına ek olarak ekstra gelir elde edebildikleri faaliyetlerdir. Günübirlik turlar sadece yerel seyahat acentaları için ana gelir kaynaklarıdır. Bu yüzden acentalar çeşitli pazar segmentlerinde satış potansiyeli yüksek turistler için günübirlik turlar düzenlemektedir. Turistler açısından günübirlik turlar ise destinasyon hakkında daha fazla bilgi edinmenin bir yoludur ve seyahat deneyimini zenginleştirme fırsatı sunmaktadır (Ryan & Gu, 2007). Turistler için daha özel hazırlanmış, profesyonel turist rehberlerinin eşlik ettiği günübirlik turlar ev sahibi ülkenin fiziksel özellikleri ve sosyal yapısı hakkında daha aydınlatıcı olmaktadır (Ap & Wong, 2001). Son yıllarda ise turistler destinasyona gitmeden önce veya destinasyonda buldukları sırada çevrimiçi araçları kullanarak kendi günübirlik turlarını kendileri planlayıp uygulayabilmektedirler (Cabel & Albayrak, 2018). Ancak tur operatörleri ve seyahat acentaları tarafından hazırlanan günübirlik turlar profesyonel hizmetler sunmakla birlikte maliyet ve zaman tasarrufu gibi avantajlar sunmaktadır.

Günübirlik turlar kısa süreli olması ve genellikle paket turlardan daha az hizmet içermesine karşın turist deneyimi açısından beklenen farklı hizmetleri karşılamaktadır. Günübirlik turlar, belirli bir süre içinde destinasyona yakın yerlere yapılan seyahatlerdir. Tipik bir günübirlik turda, bir tur operatörü veya seyahat acentası katılımcılarına ulaşım, profesyonel turist rehberi, yiyecek-içecek hizmetleri ile turun içeriğine göre turistik faaliyet (kültürel ve tarihi yerlere ziyaretler, doğa turları, tekne turları, cıv safarı, eko-turizm faaliyetleri, dini turlar vb.) sunmaktadır. Günübirlik turlar sadece bir gün, yarım gün, hatta birkaç saat sürdüğü için konaklama hizmeti vermemektedir (Caber & Albayrak, 2018).

Turistlerin ana motivasyonu veya turun içeriğine göre tur programına çeşitli araçlar (yat, tekne, otobüs, safarı araçları, tren vb.) dâhil edilebilmektedir. Bir destinasyonun sahip olduğu turistik çekiciliklerin fazla olması, çok çeşitli günübirlik turların düzenlenmesine imkân vermektedir. Günübirlik turlar, içeriklerine ve katılımcıları motive eden cazibe merkezlerine göre gruplara ayrılabilir (Stetic vd., 2011). Kitle turizminin yoğun olduğu destinasyonlarda günübirlik turlar, bağımsız turistlerin veya paket tur gruplarının tatil deneyimlerini zenginleştirmektedir. Ayrıca, turistlerin seyahat ettikleri ülkenin değerleri ve sosyal yapısı hakkında farkındalığın artmasına da katkı sağlamaktadır (Ap & Wong, 2001). Günübirlik turlar turistlerin memnuniyetini arttırdığı için tatil deneyiminin önemli bir bileşenidir (Albayrak, 2018).

Günübirlik turlarla ilgili alanyazında yer alan Chen ve Tsai (2007) çalışmalarında günübirlik turların, ağırlama (konaklama, yeme-içme, aktiviteler) çekicilikler (plajlar, çevre, doğa), ulaşım ve alt-yapı imkânları konularında seyahat kalitesini incelemişlerdir. Lin vd., (2009) çalışmalarında günübirlik turlarda aracı ve karşılayıcı acentaların hizmet özelliklerini incelemişlerdir. Günübirlik turlara ait hizmetlerin temel boyutlarını tur öncesi enformasyon boyutu, otobüs ve şoför boyutu, otel boyutu,

restoran boyutu ve doğal güzellikler boyutu olarak ele almışlardır. Stetic vd., (2011) çalışmalarında günübürlük turları kavramsal olarak ele almışlar ve kırsal alanların kalkınmasında günübürlük turların önemini incelemişlerdir. Wong ve McKercher (2012) çalışmalarında günübürlük turların içeriklerinin oluşturulmasına etki eden faktörleri araştırmışlardır. Caber ve Albayrak (2018) günübürlük turların hizmet kalitesi algısına etki eden faktörler ile turist memnuniyeti üzerine odaklanmışlardır. Albayrak (2018) çalışmasında, günübürlük tur hizmet kalitesi özelliklerini ve her bir hizmetin asimetrik etkisini ölçmeyi amaçlamıştır. Kızılırmak vd., (2018) çalışmalarında günübürlük turların e-broşürlerini içerik analizi yöntemi ile incelemişlerdir. Vélez vd., (2019) çalışmalarında günübürlük tur hizmeti kalitesinin turist memnuniyetini ve davranışsal niyetler üzerindeki etkisini incelemişlerdir.

Algılanan seyahat kalitesinin turistler açısından tatmin edici olması için, sunulan turun içeriğinin müşterilerin beklentilerini karşılamaı gerekmektedir. Seyahat kalitesi, müşterilerin günübürlük tur satın almadan önceki durumu ile ilgili beklentileri ve gerçekleştirilen tur ile ilgili algıları arasındaki fark olarak açıklanabilir. Seyahat kalitesinin değerlendirilmesinde, müşterinin o hizmet ile ilgili beklentileri temel olarak kabul edildiği için, eğer sunulan hizmet müşterilerin beklentilerini karşılamıyorsa veya müşterilerin beklentilerini aşmıyorsa seyahat kalitesi düşük olarak değerlendirilecektir. Aksi durum gerçekleştiğinde ise, yani sunulan hizmetin performansı müşterilerin beklentilerini karşıladığında ya da müşterilerin beklentilerini aştığında, gerçekleştirilen tur kaliteli olarak kabul edilecektir (Akbaba & Kılınç, 2001).

Seyahat kalitesi algısına ilişkin olarak 4 boyut bulunmaktadır (Chen & Tsai, 2007; Wu & Chang 2013, 2014; Chang vd., 2017). *İmkânlar* boyutu içerisinde destinasyona ilişkin altyapı, ulaşım olanaklarının yanı sıra turistlerin gereksinim duyabileceği sağlık olanakları, seyahat bilgisi ve turistik ürünlerin fiyatı yer almaktadır. *Konaklama* boyutunda tur esnasında turistlere sunulan çekicilikler, eğlence, alışveriş ve konaklama olanakları bulunmaktadır. *Samimiyet* boyutu destinasyondaki yerel halkın turistlere karşı tutumları, iletişim biçimleri ve toplumdaki refah, güvenlik konuları ile ilgilidir. *Yiyecek ve İçecek Olanakları* boyutu ise destinasyona özgü yöresel mutfak ve ürünler ile bu ürünlerin temini ve fiyatları konularından oluşmaktadır. Yapılan literatür taraması sonucu oluşturulan hipotezler aşağıdaki şekildedir:

H₁: Günübürlük turlara katılan turistler tarafından algılanan seyahat kalitesi boyutlarından *İmkânlar* boyutu, günübürlük turlara tekrar katılma niyetini etkiler.

H₂: Günübürlük turlara katılan turistler tarafından algılanan seyahat kalitesi boyutlarından *Konaklama* boyutu, günübürlük turlara tekrar katılma niyetini etkiler.

H₃: Günübürlük turlara katılan turistler tarafından algılanan seyahat kalitesi boyutlarından *Samimiyet* boyutu, günübürlük turlara tekrar katılma niyetini etkiler.

H₄: Günübürlük turlara katılan turistler tarafından algılanan seyahat kalitesi boyutlarından *Yiyecek ve içecek* olanakları boyutu, günübürlük turlara tekrar katılma niyetini etkiler.

Davranışsal niyet, belirli bir davranışı planlama aracıdır ve tekrar ziyaret etme niyeti de davranışsal niyet kavramı üzerinden açıklanmaktadır. Bu nedenle, bir bireyin belli bir davranışı yapmak üzere güçlü bir duygusunun bulunması bu davranışı yapmasına neden olmaktadır (Pratminingsih vd., 2014). Buradan hareketle tekrar ziyaret etme niyeti “*bir turistik ürününün tekrar satın alınması veya bir turistik destinasyonun tekrar ziyaret edilmesi*” (Kahraman, 2019: 72) olarak tanımlanabilir. Turistler daha önce ziyaret ettikleri destinasyona tekrar giderek beğenmeme riskini azaltma, ilk ziyaretlerine göre daha detaylı gezme, aynı mekânlara duygusal bağlanma ve aynı insanlarla karşılaşma, keşfetme ve tecrübelerini diğer insanlara aktarma gibi nedenlerle aynı destinasyonu tekrar ziyaret etmek istemektedirler (Çetin & Şahin Perçin, 2021). Çalışmada, günübürlük turlar için daha uygun olması nedeniyle tekrar ziyaret niyeti yerine tekrar katılma niyeti ele alınmıştır.

2. Yöntem

Çalışmanın amacı, gününbirlik turlara katılan kişilerin seyahat kalitesi algısının tekrar katılma niyeti üzerine etkisini belirlemektir. Nicel araştırma yöntemi ile yapılan çalışmada verileri toplama tekniklerinden anket tekniğinden yararlanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmakta olup ilk bölümde katılımcıların kişisel niteliklerini belirlemeye yönelik 3 soru (cinsiyet, yaş, eğitim durumu) yer almaktadır. Anketin ikinci kısmında iki ölçekten yararlanılmıştır. İlk olarak kişilerin seyahat kalitesi algısını belirlemek amacıyla Chen & Tsai (2007), Wu & Chang (2013, 2014), Chang vd. (2017) tarafından oluşturulmuş seyahat kalitesi algısı ölçeğinden yararlanılmıştır. Bireylerin seyahat kalitesi algısını ölçmek için geliştirilen ölçek toplam 15 önerme ve 4 boyuttan oluşmaktadır. 1. boyut (imkânlar) 5 önerme, 2. boyut (konaklama) 4 önerme, 3. boyut (samimiyet) 3 önerme, 4. boyut (yiyecek ve içecek olanakları) 3 önermeden oluşmakta ve 5’li Likert tipi ölçekle ölçülmüştür. İkinci ölçek ise Çetinsöz (2011) tarafından geliştirilen tekrar ziyaret etme niyeti ölçeğidir. Ölçek 4 önermeden oluşmaktadır. 5’li Likert tipi ölçekle ölçülmüştür.

Araştırmanın evrenini Türkiye’nin çeşitli turistik destinasyonlarında gününbirlik turlara katılmış turistler oluşturmaktadır. Tesadüfi olmayan yöntemlerden kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen katılımcılara anket formu Eylül-Aralık 2020 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından Konya, Isparta ve Antalya illerinde yüz yüze doldurtulmuştur. Toplanan anketlerden 400 anket değerlendirilmeye alınmıştır.

Ölçeklerin güvenilirlik ve geçerliliğine yönelik olarak yapılan analizler sonucunda çalışmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik katsayılarının tatmin edici düzeyde olduğu görülmektedir. Seyahat kalitesi algısı ölçeği 15 maddeli bir ölçektir. Bu ölçeğin boyutları sırasıyla imkânlar (5 madde), konaklama (4 madde), samimiyet (3 madde) ve yiyecek ve içecek olanakları (3 madde) şeklinde 4 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin tamamının cronbach alpha değeri ,884’dür. Tekrar katılma niyeti ölçeği 4 maddeli bir ölçektir ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin tamamının cronbach alpha değeri ,950’dır. Seyahat kalitesi ölçeğinin 4 boyutlu yapısı doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile değerlendirilmiştir ve elde edilen sonuçlara göre (Tablo 1); $\chi^2/sd=304,322/77= 3,95$ RMSEA= ,086 RMR= ,044 NFI= ,881 CFI= ,907 GFI= ,902 AGFI= ,847 olarak hesaplanmış ve bu sonuçlar orijinal ölçekte yer alan 4 boyutlu yapının doğrulandığını göstermiştir. Tekrar katılma niyeti ölçeği ise orijinalde tek boyutlu yapıdan oluşmasından dolayı bağımlı değişken ölçüm modelinde DFA’ya dâhil edilmiştir.

Tablo 1. Ölçeğe Ait Uyum İstatistikleri

χ^2 (sd)	RMSEA	RMR	CFI	NFI	GFI	AGFI
3,95 *	,086	,044	,907	,881	,902	,847

*p <0,05

3. Bulgular

3.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanların %66,8'i kadın, %33,3'ü erkektir. %60,8'i 18-25 yaş aralığında, %41,8'i ön lisans mezunu, %32,3'ü lisans mezunudur (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler	Katılımcı Sayısı=400	N	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	267	66,8
	Erkek	133	33,3
Yaş	18-25	243	60,8
	26-35	99	24,8
	36-45	37	9,3
	45 ve üzeri	21	5,3
Eğitim	Lise	23	5,8
	Ön Lisans	167	41,8
	Lisans	129	32,3
	Lisansüstü	81	20,3

3.2. Seyahat Kalitesi Algısı ile Tekrar Katılma Niyetine İlişkin Tutumların Analizi

Tablo 3'te katılımcıların seyahat kalitesi algısı ile tekrar katılma niyetine ilişkin tutumlarına yönelik analiz sonuçlarına yer verilmektedir. Buna göre seyahat kalitesi algısına yönelik alt boyutlardan imkânlar boyutunun en yüksek ($\bar{x}= 4,23$) ortalamaya; konaklama alt boyutunun ise en düşük ($\bar{x}= 3,84$) ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Seyahat Kalitesi Algısı ile Tekrar Katılma Niyetine İlişkin Tutumlar

	\bar{x}	SS	A
Seyahat Kalitesi Algısı Ölçeği (n=400)	4,1163	,51265	,884
İmkânlar	4,2305	,53337	,767
Altyapı olanakları	4,0425	,79830	
Ulaşım	4,4775	,61273	
Sağlık olanakları	4,3125	,74244	
Turistik ürün fiyatları	4,1125	,78829	
Seyahat bilgisi	4,2075	,74890	
Konaklama	3,8419	,70455	,658
Turistik çekicilikler	4,1900	,81582	
Gece eğlence olanakları	3,2575	1,28270	
Konaklama imkanları	4,3375	,79067	
Alışveriş olanakları	3,5825	1,04207	

Samimiyet	4,2050	,61057	,677
Yerel halkın içtenliği	3,8250	,92005	
Toplum güvenliği	4,4700	,64431	
İletişim	4,3200	,76095	
Yiyecek ve içecek olanakları	4,2033	,61022	,735
Yiyecek ve içecek temini	4,3225	,67426	
Yiyecek ve içecek fiyatları	4,2150	,75179	
Yöresel mutfak ve ürünler	4,0725	,83004	
Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Ölçeği (n= 400)	3,7356	,99400	,950
Günübirlik turlara tekrar katılma ihtimalim çok yüksek.	3,6300	1,08214	
Günübirlik turlar tekrar katılmaya değer.	3,7450	1,07604	
Günübirlik turları çevreme tavsiye edeceğim.	3,8075	1,04555	
Günübirlik turlar tekrar katılabileceğim güvenli turlardır.	3,7600	1,05840	
<i>Seyahat Kalitesi Algısı 5'li Likert tipi (1= Hiç önemli değil, 2= Önemli değil, 3= Ne önemli ne de önemsiz, 4= Önemli, 5= Çok önemli) ölçekle ölçülmüştür. Tekrar Ziyaret Etme Niyeti 5'li Likert tipi (1= Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum) ölçekle ölçülmüştür.</i>			

3.3. Seyahat Kalitesi Algısı ile Tekrar Katılma Niyeti Arasındaki İlişki

Tablo 4'te seyahat kalitesi algısı ile tekrar katılma niyeti arasındaki ilişkinin incelendiği korelasyon analizi sonuçları verilmiştir. Seyahat kalitesi algısının tüm boyutları ile tekrar katılma niyeti arasında olumlu ve önemli düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Seyahat kalitesi algısının her bir boyutunun tekrar katılma niyeti ile ilişki düzeyi incelendiğinde, samimiyet boyutunun diğer boyutlara göre tekrar katılma niyeti ile daha güçlü bir ilişkisi bulunmaktadır ($r = ,283$). İmkânlar ($r = ,214$) ile yiyecek ve içecek olanakları ($r = ,189$) boyutları ise tekrar katılma niyeti ile güçlü ilişkisi bulunan diğer boyutlardır. Tekrar katılma niyeti ile en düşük ilişki içinde olan boyut ise konaklama boyutudur ($r = ,127$). Sonuç olarak, ziyaretçilerin yerel halkın içtenliği, toplumun güvenliği ve onlarla kurulan iletişimin başarısı tekrar katılma niyetleri ile olumlu yönde ilişkili olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Seyahat Kalitesi Algısı Boyutları ile Tekrar Katılma Niyeti İlişkisine Yönelik Korelasyon Sonuçları

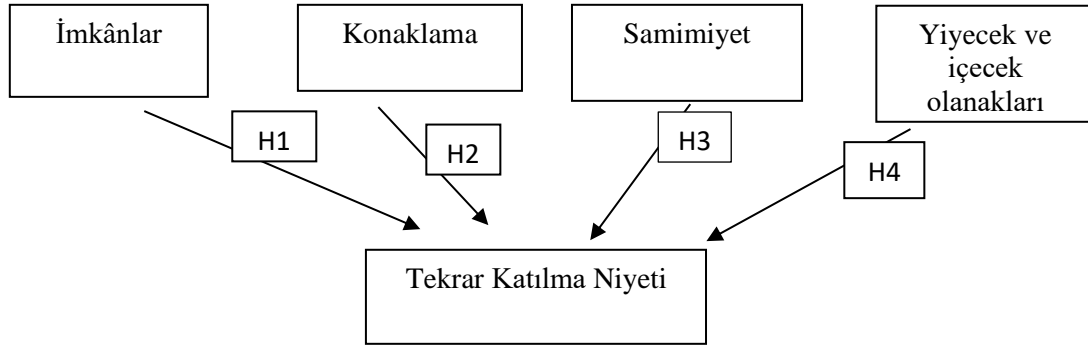
	1	2	3	4	5
1	-				
2	,532**	-			
3	,613**	,544**	-		
4	,568**	,582**	,639**	-	
5	,214**	,127*	,283**	,189**	-

** $p < 0.01$ (Çift yönlü). * $p < 0.05$ (Çift yönlü). $n=400$ 1- İmkânlar, 2- Konaklama, 3-Samimiyet, 4- Yiyecek ve içecek olanakları, 5- Tekrar Katılma Niyeti

3.4. Araştırma Modelinin Sonuçları

Şekil 1 araştırma modelinde, (1) Seyahat kalitesi algısı boyutlarının (imkanlar, konaklama, samimiyet, yiyecek ve içecek olanakları), (2) Tekrar katılma niyeti üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli



Regresyon testlerine geçmeden önce bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olup olmadığına bakılmıştır (Tablo 4). Test sonuçlarına göre, varyans artış faktörlerinin 10'dan düşük, tolerans değerlerinin 0,10'dan büyük ve durum indekslerinin 30'dan küçük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum da bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorununun olmadığını göstermiştir.

Tablo 5. Seyahat Kalitesi Algısı Boyutlarının (İmkânlar, Konaklama, Samimiyet, Yiyecek ve İçecek Olanakları) Tekrar Katılma Niyeti Üzerine Etkisini Açıklayan Regresyon Analizi Sonuçları

Çoklu R Katsayısı = ,310							
Belirleme Katsayısı (R ²) = ,096							
Uyarlanmış R ² (ΔR ²) = ,087							
Standart Hata = ,94969							
DW=1,835							
Bağımsız Değişken							
	B	SEB	β	t	P	Tol.	VIF
Sabit (Constant)	1,390	,403		3,451	,001		
İmkânlar	,159	,126	,085	1,259	,209	,498	2,008
Konaklama	-,061	,090	-,043	-,681	,149	,568	1,762
Samimiyet	,420	,119	,258	3,542	,000	,431	2,322
Yiyecek ve İçecek Olanakları	,033	,117	,020	,285	,776	,446	2,242
* P < 0,01 (Çift yönlü), n= 400, B: Değişkene ait B değeri, SEB: B katsayısına ait standart hata, β: Standardize edilmiş regresyon katsayısı (beta değeri), t: Beta değerine ilişkin t değeri, p: Her değişkene ait anlamlılık düzeyi, Tol: Tolerans değeri, VIF: Varyans artış faktörleri (Tolerans değerleri ve varyans artış faktörlerinden çoklu bağlantı sorunu olmadığı görülmüştür).							

Tablo 5'te bağımsız değişkenlerin (imkânlar, konaklama, samimiyet, yiyecek ve içecek olanakları) bağımlı değişken olan tekrar katılma niyeti üzerindeki etkisini ve bu etkinin hangi yönde olduğunu açıklamak için regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Sonuçlara göre, standardize edilmiş regresyon

katsayılarına göre tekrar katılma niyeti üzerinde anlamlı ve olumlu derecede etkileyen tek boyutun samimiyet ($\beta = ,420$ $t = 3,542$ $p = ,000$) olduğu diğer boyutlardan imkânlar ($\beta = ,085$ $t = 1,259$ $p = ,209$), konaklama ($\beta = -,043$ $t = -,681$ $p = ,149$) yiyecek ve içecek olanakları ($\beta = ,020$ $t = ,285$ $p = ,776$) boyutlarının tekrar katılma niyeti üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de düzenlenen günübirlik turlar; içerisinde konaklama hizmeti bulunmayan, turistlerin ilgi alanlarına göre değişen, turistlere destinasyonu kısa süreli de olsa gezme imkânı veren turistik ürünlerdir. Günübirlik turlarda öncelikli amaç farklı bir destinasyonu görmek ve o destinasyon hakkında bilgi sahibi olmaktır. Turistlerin katıldıkları günübirlik turlardan memnun kalması destinasyona çeşitli olumlu katkılar sağlayacaktır. Buradan hareketle çalışmada turistlerin günübirlik turlar ile ilgili seyahat kalitesi algısı ve bu turlara tekrar katılma niyeti üzerine etkisi incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, katılımcıların çoğunluğu (% 60,8) 18-25 yaş aralığındadır. Cinsiyet durumlarına bakıldığında kadın katılımcıların oranının % 66,8, erkeklerin ise % 33,3 olduğu görülmektedir. Bununla birlikte araştırmaya katılım sağlayan bireylerin çoğunluğu (% 41,8) önlisans düzeyinde eğitime sahiptirler.

Günübirlik turlara yönelik algılanan seyahat kalitesinin tekrar katılma niyeti üzerine etkisini değerlendirmek için kurulan hipotezler değerlendirilmiştir. Günübirlik turlara katılan turistler tarafından algılanan seyahat kalitesi boyutlarından İmkânlar boyutu, günübirlik turlara tekrar katılma niyetini etkiler (H_1). Yapılan analiz sonuçlarına göre H_1 reddedilmiştir. Araştırmaya katılanlara göre, günübirlik tur destinasyonlarının sahip olduğu imkân ve olanakların tekrar katılma niyeti üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Günübirlik turlara katılan turistler tarafından algılanan seyahat kalitesi boyutlarından Konaklama boyutu, günübirlik turlara tekrar katılma niyetini etkiler (H_2). Elde edilen bulgulara göre, Türkiye’deki günübirlik turlarda genellikle konaklama hizmeti sunulmaması nedeniyle bu boyutun önemli bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Dolayısıyla, H_2 hipotezi reddedilmiştir. Tekrar katılma niyeti üzerinde anlamlı ve olumlu derecede etkileyen tek boyut Samimiyettir. Bu bağlamda H_3 kabul edilmiştir. Günübirlik turlara katılan turistlerin aldıkları hizmetten ve hizmet sağlayıcıların samimiyetinden memnun kaldıklarını sonucuna ulaşılmıştır. Günübirlik turlara katılan turistler tarafından algılanan seyahat kalitesi boyutlarından Yiyecek ve içecek olanakları boyutu, günübirlik turlara tekrar katılma niyetini etkiler (H_4). Araştırma sonuçlarına göre H_4 hipotezi reddedilmiştir. Katılımcılara göre, günübirlik turlardaki yiyecek içecek hizmetleri önemli bir etkiye sahip değildir.

Araştırma sonuçlarına göre, ziyaretçiler tarafından algılanan samimiyet boyutunun destinasyonun tekrar ziyaret edilmesi konusunda etkili bir unsur olduğu söylenebilir. Özellikle bu boyut içerisinde yerel halkın içtenliği, toplum güvenliği ve iletişim ziyaretçiler açısından önem arz etmektedir. Vélez vd. (2019) çalışmalarında tekneyle ulaşım, yiyecek ve içecek turist rehberi ve ziyaretler gibi hizmetlerin önemli ölçüde tur memnuniyetini etkilediğini tespit etmişlerdir. Ayrıca günübirlik tur hizmetlerinin davranışsal niyeti dolaylı olarak etkilediği görülmektedir. Chan vd. (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre, turistlerin sahip olduğu farklı demografik değişkenler, turistin algılanan seyahat kalitesi memnuniyetini etkilemektedir. Tur kalitesi boyutlarından olan "olanaklar", "misafirperverlik" ve "samimiyet", turistlerin davranışsal niyeti üzerinde etkilidir. Bu bağlamda çalışma, samimiyet boyutu açısından Chan vd. (2017)’nin araştırmaları ile benzer sonuçlar göstermektedir.

Bu çalışmanın çeşitli kısıtlamaları mevcuttur. Araştırma örneklemini genel olarak seçilmiş olup, daha özel günübirlik turlar (tekne turu, rafting, balon turu, doğa tur, kültür turu vb.) için de uygulanabilir. Bu çalışma değişkenleri açısından, günübirlik turlara yönelik seyahat kalitesi ve tekrar katılma niyetine ilişkin olarak gelecekteki araştırmalar için öneriler sunmaktadır. Buna bağlı olarak, bu

hizmetlere olan talebin artırılması konusunda sektöre ve akademiye fikir sağlaması açısından önem arz etmektedir. Ayrıca, alana, yerel yönetimler ve tur operatörleri için faaliyetler ve hizmet beklentilerine ilişkin bilgiler sunmaktadır.

Yapılan araştırma sonucunda aşağıda hem sektöre hem de akademiye yönelik önerilerde bulunulmuştur:

- Günübirlük turların hizmet kalitesi ile müşteri tatmini arasındaki ilişki incelenebilir.
- Günübirlük turların fiyatları ile kalitelerinin karşılaştırılması ve satın alma kararına etkisi incelenebilir.
- Günübirlük turlarda turist rehberlerinin sahip olduğu davranışların algılanan hizmet kalitesi üzerine etkisi incelenebilir.
- Günübirlük turlarda seyahat kalitesinin artırılmasında destinasyon özellikleri ve taşıma kapasitesinin dikkate alınması gerekmektedir. Destinasyonların çok kalabalık olduğu sezonlarda gerçekleştirilen günübirlük turlarda birtakım aksaklıklar yaşanabileceği için müşteri memnuniyetsizliği doğabilir.
- Günübirlük turlara katılan ziyaretçilerden gelen geri dönütlerin dikkate alınarak gerekli iyileştirmelerin yapılması tekrar katılma niyetini arttıracaktır.
- Sosyal medyanın günümüzdeki aktif kullanımı ile turizm işletmelerinin turistlerden gelen istek, şikâyet, önerileri dikkate alması son derece önemlidir. Unutulmamalıdır ki, turistlerden gelen geri dönütlerin dikkate alınması memnuniyet ile birlikte müşteri sadakati ve sunulan hizmetin başkalarına tavsiye edilmesi üzerinde olumlu etkiye sahiptir.

Bilgi Notu

- Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması süresince herhangi bir bireyden ya da kurumdan ayrı ya da nakdî bir yardım/destek alınmamıştır.
- Etik Onayı: Makalede ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.
- Etik Kurul Onayı: Bu çalışma Selçuk Üniversitesi Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fakültesi'nden etik kurul onayı almıştır.
- Çıkar Çatışması: Makalede herhangi bir çıkar çatışması ya da kazancı yoktur.
- Araştırmacıların Katkı Oranı: Çalışma üç yazarın katkısı ile hazırlanmıştır. Tüm yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Kaynakça

Akbaba, A. & Kılınç, İ. (2001). Hizmet Kalitesi ve Turizm İşletmelerinde Servqual Uygulamaları. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 162-168.

Albayrak, T. (2018). Classifying Daily Tour Service Attributes by Three-Factor Theory of Customer Satisfaction. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 19(1), 112-125.

Ap, J., & Wong, K. K. F. (2001). Case Study on Tour Guiding: Professionalism, Issues and Problems. *Tourism Management*, 22, 551–563.

Buhalis, D. (2000). Marketing The Competitive Destination of Future. *Tourism Management*, 21(1), 97-116.

Caber, M. & Albayrak, T. (2018). Assessing Daily Tour Service Quality: A Proposal for A Daily Serv Scale. *Journal of Destination Marketing & Management*, 7, 18-25.

- Chang, H. M., Chou, C. L., & Wu, C. L. (2017). Destination Tourism Information Sources, Trip Quality and Behavioral Intention for Island Tourists. *International Journal of Information Technology and Business Management*, 60(1), 32-43.
- Chen, C. H., & Tsai, D. C. (2007). How Destination Image and Evaluative Factors Affect Behavioral Intentions? *Tourism Management*, 28, 1115-1122.
- Çapacı, R., & Temizkan, R. (2020). Yerli Turistlerin Tur Kalitesi Algısı ve Tüketici Hakları Açısından Belgeli Rehber ve Belgesiz (Sahte) Turist Rehberi Karşılaştırması. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(2), 1132-1147.
- Çetinsöz, B. C. (2011). Uluslararası Seyahatlerde Turistlerin Çekim Yerinde Algıladıkları Risklerin Tekrar Ziyaret Etme Niyetlerine Etkileri: Alanya İlçesine Yönelik Bir Araştırma. Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Çetin, B. & Şahin Perçin, N. (2021). Japon Turistlerin Seyahat Motivasyonlarının Turist Memnuniyeti ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Üzerine Etkisi: Kapadokya Örneği, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(25), 598- 623.
- Esen, T. (2017). Turistik Ürün Çeşitlendirme Kapsamındaki Günübürlük Kültür Turlarının Önemi-Performans Analizi ile Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Ghobadian, A., Speller, S., & Jones, M. (1994). Service Quality: Concepts and Models. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 11(9), 43-66.
- Halmi, L. & Severović, K., (2016). Strategic Approach to Tourism Destination Management. *The Malopolska School of Economics in Tarnów Research Papers Collection*, 32(4), 77-86.
- Kahraman, O. C. (2019). Turist Deneyimi ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Arasındaki İlişkide Kişilik Özelliklerinin Aracı Rolü: Alternatif Turizm Türlerine Katılan Turistler Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Keskin, B. (2020). Kapadokya Bölgesini Ziyaret Eden Turistlerin Günlük Tur Deneyimlerinin Destinasyon Prestiji Algılamalarına Etkisi: Tur Türünün Düzenleyici Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Kızılırmak, İ, Kahraman, O., C. & Çifçi, İ. (2018). Günübürlük Tur E-Broşürlerine Yönelik İçerik Analizi: Türkiye Karadeniz Bölgesi Örneği, *Journal of Yasar University*, 13(49), 43-52
- Lin, C.T., Lee, C., & Chen, W. Y. (2009). An Expert System Approach to Assess Service Performance of Travel Intermediary. *Expert Systems with Applications*, 36, 2987-2996.
- Orhan, M. (2016). Belediye Hizmet Kalitesi Ölçümü: Keçiören Belediyesi'nde Bir Uygulama. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 945-963.
- Ön Esen, F. & Kılıç, B. (2017). Destinasyon Rekabetçiliğini Etkileyen Faktörler Fethiye ve Marmaris Turizm Destinasyonlarında Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(49), 645-660.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A Multiple-Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 14-40.
- Pratminingsih, S. A., Rudatin, C. L. & Rimenta, T. (2014). Roles of Motivation and Destination Image in Predicting Tourist Revisit Intention: A Case of Bandung-Indonesia. *International Journal of Innovation. Management and Technology*, 5(1), 19-24.

Ryan, C., & Gu, H. (2007). Spatial Planning, Mobilities and Culture: Chinese and New Zealand Student Preferences for Californian Travel. *International Journal of Tourism Research*, 9(3), 189–203.

Stetic, S., Simicevic, D. & Stanic, S. (2011). Same-Day Trips: A Chance of Urban Destination Development. *Journal of Economics*, 2(2), 113-124.

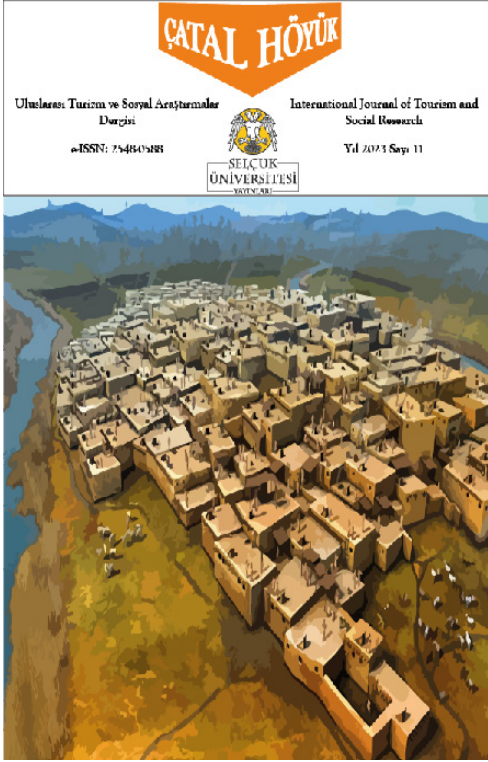
Uzut, İ. & Batman, O. (2017). Van’da Yer Alan A Sınıfı Seyahat Acentalarının Düzenlediği Günübürlük Tur İçeriklerinin İncelenmesi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 206-216.

Vélez, P. E. R., Naranjo, L. M. P., & Zapatero, M. R. (2019). The Impact of Daily Tour Service Quality on Tourist Satisfaction and Behavioural Intentions in an Island Context: A Study on Tours to Isla De La Plata, Ecuador, *Current Issues in Tourism*, 22(19), 2337-2341.

Wong, C. U. I. & McKercher, B. (2012). Day Tour Itineraries: Searching for The Balance Between Commercial Needs and Experiential Desires. *Tourism Management*, 33(6), 1360-1372.

Wu, C. L., & Chang, H. M. (2013). Island Marine Tourism Development Critical Success Factors – Case by Wangan in Taiwan. *The Journal of Global Business Management*, 9(3), 126-135.

Wu, C. L., & Chang, H. M. (2014). Winter Marine Sport Tourism Development Critical Success Factors-Case By Penghu Island Recreation Area in Taiwan. *The Journal of International Management Studies*, 9(1), 79-88.



Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi Catalhoyuk International Journal of Tourism and Social Research

Have Career Plans Changed? Reflections of the Covid-19
Pandemic on Employees' Career Plans

Covid-19 Pandemisinin İşgörenlerin Kariyer Planlarına
Yansımaları

Emre YAŞAR*
İsmail ÖZTÜRK**

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cutsad>

Atıf / Citation

Yaşar, E., & Öztürk, İ. (2023). Have Career Plans Changed? Reflections of the Covid-19 Pandemic on Employees' Career Plans *Catalhoyuk International Journal of Tourism and Social Research (CUTSAD)*, 11, 23-37. DOI: [10.58455/cutsad.1343727](https://doi.org/10.58455/cutsad.1343727)

Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, akademisyenlere, araştırmacılara, doktora öğrencilerine ve alanındaki diğer profesyonellere kapsamlı bir dizi benzersiz çevrimiçi dergi gönderme hizmeti sunan uluslararası bilimsel, yüksek kaliteli açık erişimli, hakemli bir akademik dergidir. Bu dergi, orijinal araştırma makalelerini, teori temelli ampirik makaleleri, derleme makalelerini, vaka çalışmalarını, konferans raporlarını, kitap incelemelerini ve ilgili raporları yılda iki kez (Haziran ve Aralık) çevrimiçi olarak yayınlamaktadır.

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) olarak lisanslıdır. Dergide yayınlanan çalışmalarının hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Catalhoyuk International Journal of Tourism and Social Research is an international scientific, high-quality open access, peer-reviewed academic journal that offers a comprehensive range of unique online journal submission services to academics, researchers, doctoral students and other professionals in the field. This journal publishes original research articles, theory-based empirical articles, review articles, case studies, conference reports, book reviews and related reports online twice a year (June and December).

Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0. The legal responsibility of the studies published in the journal belongs to the authors.

* Sorumlu Yazar, Arş. Gör., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, Isparta, Türkiye / Corresponding Author, Research Assistant, Isparta University of Applied Sciences, Faculty of Tourism, Department of Tourism Guidance, Isparta, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1573-0930>, E-posta: emreyasar1852@gmail.com

** Öğretim Görevlisi, Kırıkkale Üniversitesi, Fatma Şenses Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Kırıkkale, Türkiye / Lecturer, Kırıkkale University, Fatma Şenses Vocational School of Social Sciences, Tourism and Hotel Management, Kırıkkale, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1057-7060>, E-Posta: ozturkismail89@gmail.com



Have Career Plans Changed? Reflections of the Covid-19 Pandemic on Employees' Career Plans

Emre YAŞAR, İsmail ÖZTÜRK

Article Information

Research Article

Submitted: 28.08.2023

Accepted: 30.09.2023

Published: 11.12.2023

DOI: [10.58455/cutsad.1343727](https://doi.org/10.58455/cutsad.1343727)

December, 2023

No: 11

Pages: 23-37

Keywords:

Career Plan, Covid-19, Tourism,
Employees, Hotel Businesses

Abstract

The main purpose of this research is to determine how Covid-19 affects the career plans of hotel employees. For this purpose, the career plans of the employees are examined before and after Covid-19. The qualitative research method was adopted as it is suitable for the purpose of the research. Semi-structured interview form was used in the interview technique. There are 6 questions in the interview form. The notes and recordings taken during the interviews were checked and transcribed before analysis, and then content analysis was applied. In this way, themes and codes were determined. As a result of the content analysis, "The Effects of Covid-19 on Career Plan" was determined as the main theme. The sub-themes are career plan before Covid-19, thoughts about the profession before Covid-19, Covid-19 process unemployment, Covid-19 process hopelessness, thoughts about the profession after Covid-19, career plan after Covid-19. When the results of the research are evaluated in general, it is concluded that the career plans of some employees changed before and after Covid-19. The unemployment and hopelessness of the employees during the Covid-19 process is seen as the most important reason for this situation. The career plans of some employees did not change before and after Covid-19.

Makale Bilgisi

Araştırma Makalesi

Geliş: 28.08.2023

Kabul: 30.09.2023

Yayın: 11.12.2023

DOI: [10.58455/cutsad.1343727](https://doi.org/10.58455/cutsad.1343727)

Aralık, 2023

Sayı: 11

Sayfalar: 23-37

Anahtar Kelimeler:

Kariyer Planı, Covid-19, Turizm,
Çalışanlar, Otel İşletmeleri

Özet

Bu çalışmanın temel amacı Covid-19'un otel işletmesi işgörenlerinin kariyer planlarını nasıl etkilediğini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda işgörenlerin kariyer planları Covid-19 öncesi ve sonrası dönem olmak üzere incelenmektedir. Araştırmanın amacına uygun olması nedeniyle nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Görüşme tekniğinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda 6 soru vardır. Görüşmelerde alınan notlar ve kayıtlar kontrol edilerek analiz öncesi yazıya aktarılmıştır. Daha sonra içerik analizi uygulanmıştır. Bu şekilde temalar ve kodlar belirlenmiştir. İçerik analizi sonucunda ana tema olarak "Covid-19'un Kariyer Planına Etkileri" belirlenmiştir. Alt temalar ise Covid-19 öncesi kariyer planı, Covid-19 öncesi mesleğe ilişkin düşünceler, Covid-19 süreci işsizlik, Covid-19 süreci umutsuzluk, Covid-19 sonrası mesleğe ilişkin düşünceler, Covid-19 sonrası kariyer planıdır. Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde bazı işgörenlerin Covid-19 öncesi ve sonrasında kariyer planlarının değiştiği sonucuna ulaşılmaktadır. İşgörenlerin Covid-19 sürecinde işsizlik ve umutsuzluk yaşamaları bu durumun en önemli nedeni olarak görülmektedir. Bazı işgörenlerin ise kariyer planları Covid-19 öncesi ve sonrasında değişmemiştir.

1. Introduction

The Covid-19 crisis has taken its place in history as a crisis that threatened human life by causing adverse effects for a long time. One of the sectors that experienced the negative impact of the Covid-19 crisis is tourism (Demir et al., 2021a). To prevent the spread of Covid-19, bans were imposed on issues such as people being in crowded environments and traveling (Demir et al., 2020). Flights between countries were canceled, many businesses in the field of tourism were closed, and events such as festivals were postponed (Aguiar-Quintana, Nguyen, Araujo-Cabrera & Sanabria-Día, 2021). With the increase in restrictions on people's travel, tourism businesses have lost significant income, businesses have been closed or transferred, and job losses of employees have reached profound dimensions (McCartney et al., 2022). As a result of these negativities, the negativities experienced by the employees in tourism enterprises, especially in hotel enterprises, have also increased.

The Covid-19 crisis has caused feelings of stress, anxiety, and fear among employees working in hotel businesses. These negative emotions negatively affected both their work and private lives (Hu et al., 2020). Due to the unemployment of the employees during the temporary closure of the hotel businesses and the reduction in the number of employees and layoffs during the Covid-19 period, the employees also experienced financial losses (Hao et al., 2020). With the financial losses and the health-threatening effect of Covid-19, the careers of the workers were interrupted (Akkermans et al., 2020). It also had an impact on tourism students who dreamed of a career in tourism to reorganize their career choices (Birtch et al., 2021). In this process, employees have revised their career plans (Huo, 2021). Because the employees realized that they were insecure in their jobs during the Covid-19 process. Behaviors such as switching to different fields and re-career planning were experienced (Demir et al., 2021b).

During the Covid-19 crisis, various studies have been conducted on students' and employees' career plans and preferences. It has been determined that students consider changes in their career plans with the effect of the uncertainty created by Covid-19 (Aristovnik et al., 2020; Lee et al., 2020; Mahmud et al., 2020; Samuel et al., 2020) because students experienced career shock (Yılmaz, 2020). In studies conducted for tourism students, it was concluded that students experienced anxiety in their careers due to fear of Covid-19 (Akgün et al., 2022; Benaraba et al., 2022; Büyükkuru, 2022; Güneş & Şen, 2022; İflazoğlu et al., 2021; Kılınç & Varol, 2021; Polat, 2022; Rahimi et al., 2023; Üngüren & Kaçmaz, 2022). In some studies, on tourism students, it was determined that Covid-19 did not have a significant impact on students' careers, and students' desire to work in the tourism sector continued (Lambulira et al., 2022; Miani et al., 2021; Rosyidi, 2021; Shah et al., 2021; Yapıcı et al., 2021; Zurita & Soler, 2021; Zhong et al., 2021). Reichenberger and Raymond (2021) state that students will continue their careers in the tourism sector in the long term.

In studies on hotel business employees, it has been determined that Covid-19 has negative effects on the careers of employees (Bajrami et al., 2021; Bufquin et al., 2021, Chen, 2021; Guzzo et al., 2021). Sun et al. (2022) stated that the fear and anxiety experienced by the employees during the Covid-19 period caused job insecurity. Chen and Chen (2021) stated that employees' experiencing job insecurity during the Covid-19 period has a negative impact on their careers. In some studies, conducted on employees, it has been determined that employees show career resistance despite Covid-19. It was concluded that although the employees experienced the negative effects of Covid-19, they were not concerned about their careers (Güzel, 2021; Li et al., 2022; Ng et al., 2022; Su et al., 2022). Huo (2021) states that having career opportunities reduces the career anxiety caused by Covid-19 and that the employees continue their careers.

We see different results of COVID-19 on the careers of individuals in studies on students in the field of tourism and hotel industry employees. In addition, we see that these studies were carried out as

part of the COVID-19 process. Again, in those studies, there must be more information about students' or employees' career plans before COVID-19. Changes in their careers before and after COVID-19 were only expressed positively or negatively. According to Hooley (2022), post-COVID analysis should be conducted to determine if individuals have a fundamental career change. In this context, the primary purpose of this study is to determine how COVID-19 impacts the career plans of employees in the hospitality sector. To that end, employee career plans will be reviewed before and after the COVID-19 pandemic. The change in an employee's career plans will be determined by this.

1. Career Plan

The concept of career expresses the work experiences that shape and impact the lives of individuals (Gönül & Demir, 2020). The purpose chart that a person creates for their professional life is considered to be part of the scope of their career. In that context, a career must be accomplished within the framework of a plan. Career planning determines an individual's career path in accordance with their abilities and goals (Rasheed et al., 2022). The processes created to achieve the identified career objective reference the career plan (Young & Valach, 2004). Career planning occurs through the analysis of objective and subjective factors for individual purposes (Zhang et al., 2021). Career planning is not a career choice in the short term; it is a career choice in the long term. The goal of individuals is to create the best career path for themselves over the long term (Sultana, 2012). Because of this, targeted and successful career planning should have certain components. These include self-assessment, prioritizing evidence, setting concrete goals, and planning (Waddell & Bauer, 2005).

Well-established career planning increases the individual's determination and self-confidence (Sidiropoulou-Dimakakou et al., 2012). Career planning also directly affects the individual's quality of life and future (Akosah-Twumasi et al., 2018). Because with career planning, the individual determines where and how they will be in the future (Sharif et al., 2019). Career planning, which is so essential for the individual, can be affected by different factors. Many factors, such as the individual's personal abilities, interests, family, gender, society, and social conditions, have essential effects on career planning. Fisher and Griggs (1995) state that the circle of friends and socially experienced adverse events are effective in individuals' career planning. Mainly adverse events cause individuals to experience anxiety in career planning (Vignoli et al., 2005).

1.1. Related Studies

Akgün et al. (2022) stated that Covid-19 caused pessimism in tourism guidance students, and students started to search for different careers. Büyükkuru (2022) highlights that career anxiety started in tourism guidance students with Covid-19. Güneş and Şen (2022) explain that as the fear of Covid-19 increases, it negatively affects the career perception of students studying tourism. İflazoğlu et al. (2021) state that students perceive the tourism sector as unreliable in terms of finding a job and making a career. Polat (2022) says that Covid-19 negatively affects students' career plans. Yapıcı et al. (2021) point out that students in the gastronomy department have higher career aspirations in the tourism sector than students in the tourism management department. Kılınç and Varol (2021) state that students change their careers due to Covid-19. Güzel (2021) says that the employees do not consider a career change.

Benaraba et al. (2022) state that students experience career uncertainties during the Covid-19 period. Rahimi et al. (2023) state that career anxiety begins in students with the effect of fear of Covid-19. Üngüren and Kaçmaz (2022) point out that fear of Covid-19 increases career anxiety in students. Lambulira et al. (2022) state that despite Covid-19, students' career aspirations in the tourism sector

continue. Shah et al. (2021) explain that students consider continuing to work in the tourism sector. Zurita and Soler (2021) state that despite Covid-19, students are highly motivated to pursue a career in tourism. Zhong et al. (2021) explain that students have positive thoughts to continue in the sector. Bajrami et al. (2021) state that job insecurity created by Covid-19 leads employees to quit their jobs. Bufquin et al. (2021) point out that Covid-19 causes psychological distress in employees and increases career turnover intentions. Li et al. (2022) state that despite Covid-19, employees are resistant to continue their careers. Ng et al. (2022) state that tourism graduates think positively about continuing in the sector. Su et al. (2022) state that employees have career resilience during the Covid-19 period.

2. Method

The primary purpose of this research is to determine the impact of COVID-19 on the career plans of hotel employees. To do so, employee career plans are reviewed before and after COVID-19. The qualitative research method was adopted because it is adapted to the research. Qualitative research provides the opportunity to analyze the research topics inclusively (Yıldırım & Şimşek, 2016). The data was gathered through the interview technique. The interview technique allows one to obtain complete information about any subject. This helps reveal people's thoughts (Lune & Berg, 2017). A semi-structured interview form was used in the interview technique. There are six questions on the interview form. The authors developed the interview questions based on the research literature and purpose. Interview questions can be found below. These:

1. What was your career plan before Covid-19? Can you tell us about it?
2. What were your feelings and thoughts about your profession before Covid-19? Can you tell us?
3. Was there a period during Covid-19 when you were not working or unemployed? If yes, what did you think about your career and future in this process?
4. Was there a moment during Covid-19 when you felt hopeless about your career? Can you tell us about it?
5. How are your feelings and thoughts about your profession after Covid-19? Can you tell us about it?
6. What is your career plan after Covid-19? Can you tell us about it?

Judgmental sampling was preferred in the research. In judgmental sampling, the sample consists of participants that the researchers think will suit the research. It is assumed that the participants selected in this sampling method will be ideal for the purpose and content of the research (Şahin & Gürbüz, 2018). Some criteria were taken into consideration in the inclusion of the participants in the research. These are that the participants were working in hotel businesses at the beginning of Covid-19. All of the participants are employees working in five-star hotel businesses in Antalya. In this context, interviews were conducted with 14 employees working in hotel businesses beginning and during the Covid-19 period. Interviews were conducted between February 23 and May 13, 2023. Before the interviews were conducted, ethics committee approval was obtained from the Isparta University of Applied Sciences Scientific Research and Publication Ethics Board with the decision dated 13.02.2023 and numbered 03.

Before beginning the interviews, participants were briefed on the purpose of the study. The interviews were recorded with the consent of the respondents. Interviews lasted 15 to 23 minutes on average. Participants were coded P1-P2-P3 with the request to retain participant identity information, and responses were provided confidentially. Notes and recordings from the interviews were verified and transcribed before the analysis. The content analysis was then implemented. That way, themes,

and codes were identified. Participants' views on the specific themes are included in the title of the findings.

3. Findings

The demographic characteristics of the participants are given in Table 1. Eight participants are male, the age range is between 22-27, 10 have undergraduate, and their working years vary between 3-7 years.

Table 1. Demographic Characteristics of Participants

Participant	Gender	Age	Educational Status	Working Time
P1	Male	24	Undergraduate	4 years
P2	Female	23	Associate Degree	5 years
P3	Female	22	Associate Degree	4 years
P4	Female	25	Undergraduate	6 years
P5	Male	26	Undergraduate	5 years
P6	Male	27	Undergraduate	7 years
P7	Female	25	Undergraduate	5 years
P8	Male	24	Associate Degree	4 years
P9	Male	24	Undergraduate	5 years
P10	Male	25	Undergraduate	6 years
P11	Male	27	Undergraduate	6 years
P12	Female	22	Associate Degree	3 years
P13	Male	23	Undergraduate	4 years
P14	Female	24	Undergraduate	5 years

The research's main theme was "The Effects of Covid-19 on Career Plans". The research sub-themes and codes were identified through the analysis of participant responses. The sub-themes are career plan before Covid-19, thoughts about the profession before Covid-19, Covid-19 process unemployment, Covid-19 process hopelessness, thoughts about the profession after Covid-19, and career plan after Covid-19.

The participants were first asked, "What was your career plan before Covid 19? Can you tell me about it?" question was asked. As a result of content analysis, the sub-theme of "Career plan before Covid-19" was determined. Participant views on the sub-theme of career plan before Covid-19 are as follows:

"I was thinking of working as a cook, but things were interrupted when the pandemic entered, I could not do much during the pandemic period. My career planning was also in this direction, but I had to postpone this plan a little due to the pandemic." (P5)

"We were thinking of working abroad with our group of friends, we wanted to improve ourselves there and come back." (P6)

"I wanted to be military personnel." (P10)

"I did not have any career planning before Covid-19. I did not make a very forward-looking program." (P13)

"Before Covid-19, I wanted to continue my career in the tourism sector. I had a goal of working in the tourism sector in general." (P14)

Obviously, participants had different career plans before Covid-19. The dominant career plan is to work in the tourism sector. Of note, some participants do not have a career plan. A participant wants to become a military person. However, there is evidence that most participants (10 participants) intend to work in the tourism sector in Turkey or abroad.

Table 2. Career Plan Before Covid-19

Main Theme	Sub-Theme	Codes	Participant View
The Effects of Covid-19 on Career Plans	Career Plan Before Covid-19	Continuing to work in the tourism industry	P2, P7, P8, P12, P14
		To be a cook	P3, P4, P5,
		Working abroad	P6, P9
		No career plan	P11, P13
		Advancement in music	P1
		To be military personnel	P10

Secondly, the participants were asked, "What were your feelings and thoughts about your profession before Covid-19? Can you tell us?" question was asked. As a result of the analysis, the theme of "Thoughts about the profession before Covid-19" was determined. Participant views on the sub-theme of thoughts before Covid-19 are as follows:

"I was thinking positive things about my profession. I had thoughts in my head that I could find suitable jobs all over the country. In general, my thoughts were positive in the pre-covid period." (P2)

"My perspective towards the profession was positive since we live in a tourism paradise country." (P13)

"I love my profession. It is nice to make people happy; being with them in their happy times is a good feeling." (P12)

"It is a complex and tiring profession. I think not everyone can do it. It requires some strength, patience, and stability." (P11).

Participants had more positive opinions in the pre-Covid-19 period. 12 participants stated that they liked their profession and had positive thoughts before Covid-19. 2 participants (P10 and P11) had negative thoughts. Of these two participants, P10 had a plan to become military personnel, while P11 had no career plan. These may be the reasons for the negative opinions of these two participants.

Table 3. Thoughts About the Profession Before Covid-19

Main Theme	Sub-Theme	Codes	Participant View
The Effects of Covid-19 on Career Plans	Thoughts About the Profession Before Covid-19	Positive Thoughts	P1, P2, P3, P4, P5 P6, P7, P8, P9, P12, P13, P14
		Negative Thoughts	P10, P11

Thirdly, the participants were asked the question "Was there a period during Covid-19 when you were not working or unemployed? If yes, what did you think about your career and future in this process?" As a result of the content analysis, the sub-theme of "Covid-19 process unemployment" was determined. Participant views on the Covid-19 process unemployment sub-theme are as follows:

"I was unemployed during the Covid-19 period, and this process continued until Covid-19 ended and the bans were lifted. I saw it as a short break in terms of my career. I developed myself in other fields." (P8)

"At the beginning, I was unemployed, and I had troubled times because I needed money, but later when the bans were lifted for us, I felt relieved. That process was a bit troublesome. I thought it would never pass" (P13)

“I was unemployed for a while during the bans at the beginning of the Covid-19 period, I thought that the process would continue like that and I was worried.” (P2)

“I was unemployed during the Covid-19 period. I was pessimistic about the future, but I knew that this situation would be overcome somehow.” (P1)

“I did not have such a period. I mean, maybe there was a period of one or two weeks, that's all.” (P10)

“There was no such period, I worked during that period. I did not have any problems.” (P14)

Participants who were unemployed and those who were not unemployed through the COVID-19 process were found to be equal. Unemployed participants were found to be concerned about the situation they were in and had difficult periods. Participants who were not unemployed reported no serious problems.

Table 4. Covid-19 Process Unemployment

Main Theme	Sub-Theme	Codes	Participant View
The Effects of Covid-19 on Career Plans	Covid-19 Process Unemployment	Unemployed people	P1, P2, P7, P8, P10, P12, P13
		Those who are not unemployed	P3, P4, P5, P6, P9, P11, P14

Fourthly, the participants were asked, *“Was there a moment during Covid-19 when you felt hopeless about your career? Can you tell us about it?”* was asked. As a result of the content analysis, the sub-theme of *“Covid-19 process hopelessness”* was determined. Participant views on the Covid-19 process hopelessness sub-theme are as follows:

“I am pessimistic about my future.” (P1)

“It made me despair.” (P5)

“The Covid-19 period has been one of despair from start to finish.” (P11)

“I experienced hopelessness at first. It was like life had stopped.” (P13)

“I never despaired.” (P4)

“I was not pessimistic. I knew that this ordeal would end.” (P7)

A significant proportion of participants (10 participants) have experienced hopelessness during their careers because of the impact of Covid-19. Participants may have experienced hopelessness, regardless of whether they were unemployed during the Covid-19 process. It can be said that those who do not experience hopelessness have positive thoughts and hope that Covid-19 will end.

Table 5. Covid-19 Process Hopelessness

Main Theme	Sub-Theme	Codes	Participant View
The Effects of Covid-19 on Career Plans	Covid-19 Process Hopelessness	Those living in hopelessness	P1, P2, P3, P5, P6, P9, P10, P11, P13, P14
		Those without hopelessness	P4, P7, P8, P12

Fifthly, the participants were asked *“How are your feelings and thoughts about your profession after Covid-19? Can you tell us about it?”* question was asked. As a result of content analysis, the sub-

theme of *"Thoughts about the profession after Covid-19"* was determined. Participant views on the sub-theme of thoughts about the profession after Covid-19 are as follows:

"Since I love this profession, my thoughts are positive despite everything. I think it will continue like this." (P2)

"I embraced my profession more, I realized how important the sector." (P6)

"I realized that it is a more enjoyable profession." (P13)

"I am afraid of experiencing the same things because the sector is very sensitive. I have more negative thoughts." (P1)

Participants have positive thoughts about their profession and the sector after Covid-19. 13 participants stated that they had positive thoughts about their profession after Covid-19. Only P1 stated that he had negative thoughts about his profession after Covid-19. When the thoughts about the profession before and after Covid-19 are compared, it is seen that the positive thoughts of the participants increased, and they approached their profession more optimistically.

Table 6. Thoughts About the Profession After Covid-19

Main Theme	Sub-Theme	Codes	Participant View
The Effects of Covid-19 on Career Plans	Thoughts About the Profession After Covid-19	Positive Thoughts	P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14
		Negative Thoughts	P1

Finally, the participants were asked *"What is your career plan after Covid-19? Can you tell us about it?"* was asked. As a result of the content analysis, the sub-theme of *"Career plan after Covid-19"* was determined. Participant views on the career plan after Covid-19 sub-theme are as follows:

"Although I postponed my dreams and goals during the pandemic period, there is a desire to continue my career abroad after the pandemic." (P6)

"My career plan is still the same. I want to work abroad." (P9)

"I decided to become a cook. I put my dream of becoming military personnel on the back burner." (P10)

"My career plan, which did not exist before Covid-19, was formed after Covid-19. I plan to advance in the tourism sector." (P11)

"I don't think I want to continue in the sector. The tourism sector is affected by everything, I can be unemployed at any time." (P14)

"I have a dream to start my own business and be my own boss." (P5)

"I want to go into business. I want to do my own business." (P7)

"I want to open my own business. It may be a little risky, but being unemployed during the Covid-19 period pushed me to this decision. At least I will not be unemployed in such troubled times, I will do my own business." (P12)

Table 7. Career Plan After Covid-19

Main Theme	Sub-Theme	Codes	Participant View
The Effects of Covid-19 on Career Plans	Career Plan After Covid-19	Continuing to work in the tourism industry	P2, P8, P11, P13,
		To be a cook	P3, P4, P10
		Opening your own business	P5, P7, P12
		Working abroad	P2, P6, P9
		Advancement in music	P1
		Build a career in a different field	P14

7 participants' career plans differed after Covid-19. Table 7 shows the participants' career plans before and after Covid-19. Participants such as P5, P7, P12, P14 stated that they wanted to pursue a career in a field different from the tourism sector after Covid-19. Participants such as P10, P11, P13 stated that they wanted to continue working in the tourism sector after Covid-19 and planned their careers in this way. The career plans of other participants did not change.

Table 8. Career Plan Before and After Covid-19

Participants	Career plan before covid-19	Has career plan changed?	Career plan after covid-19
P1	Advancement in music	No	Advancement in music
P2	Continuing to work in the tourism industry	No	Continuing to work in the tourism industry
P3	To be a cook	No	To be a cook
P4	To be a cook	No	To be a cook
P5	To be a cook	Yes	Opening your own business
P6	Working abroad	No	Working abroad
P7	Continuing to work in the tourism industry	Yes	Opening your own business
P8	Continuing to work in the tourism industry	No	Continuing to work in the tourism industry
P9	Working abroad	No	Working abroad
P10	To be military personnel	Yes	To be a cook
P11	No career plan	Yes	Continuing to work in the tourism industry
P12	Continuing to work in the tourism industry	Yes	Opening your own business
P13	No career plan	Yes	Continuing to work in the tourism industry
P14	Continuing to work in the tourism industry	Yes	Build a career in a different field

4. Discussion

This research aims to determine how Covid-19 affects the career plans of hotel business employees. For this purpose, the employees' career plans were examined before and after Covid-19. In addition, the research also examined the employees' experiences before, during, and after Covid-19. Content analysis was applied to the data obtained from employee interviews. As a result of the content analysis, the effects of covid-19 on career plan was determined as the main theme. The sub-themes are career plan before Covid-19, thoughts about the profession before Covid-19, Covid-19 process unemployment, Covid-19 process hopelessness, thoughts about the profession after Covid-19, and career plan after Covid-19. Together with the sub-themes and codes, the experiences of the employees, especially their career plans before, during, and after Covid-19, were discussed in a broad scope.

In the sub-theme of career plans before Covid-19, the employees' career plans were determined and coded. The career plans of the employees before Covid-19 vary. They have career plans such as continuing to work in the tourism sector, being a cook, working abroad, advancing in music, and being military personnel. There were two participants with no career plan. It is seen that the majority of employees before COVID-19 have career plans. Some of these career plans are within the tourism sector. Some career plans are in different fields. Understandably, employees have other career plans due to their personal goals, family wishes, and the sector's structure. These career plans are consistent with other literature studies. Çavuş and Kaya (2015) reported that most people trained in tourism want a career in the tourism industry. Dinçer et al. (2013) said that most people with training in tourism management want to continue in the sector. Yaşar and Öztürk (2023) stress that employees have expectations like working abroad and becoming military. Some employees consider tourism education and industry to be temporary steps. Hence, they have career plans and thoughts in various areas.

In the sub-theme of thoughts about the profession before Covid-19, positive and negative thoughts of the employees about their professions were examined. A significant portion of the employees (12 participants) had positive thoughts about their profession before Covid-19. Only two participants had negative thoughts. The fact that these two participants do not have career plans in the tourism sector makes this result understandable. Üzümcü et al. (2015) state that the perception of the tourism sector varies according to career opportunities. In line with this information, it makes sense that employees with a career plan in the tourism sector have positive opinions about the sector. On the contrary, employees who do not see any future in the field of tourism and do not make any plans may have negative opinions towards the sector.

The Covid-19 process unemployment sub-theme gains importance in order to understand what the employees experienced during the Covid-19 period. During the Covid-19 process, some of the employees stated that they were unemployed and that they experienced difficulties during this period. On the other hand, some employees stated that they were not unemployed or that the period of unemployment was very short. Hao et al. (2022) emphasize that employees became unemployed during the Covid-19 period and experienced economic difficulties. Demir et al. (2021b) state that the unemployment of the employees during the Covid-19 process has negative consequences on the employees. The fact that some of the employees do not remain unemployed can be understood with the internal characteristics of the hotel businesses where they work. Hotel businesses that have reduced the number of employees have preferred to perform their work with more qualified and fewer employees. Some hotel businesses remained closed for very short periods of time. In line with these reasons, it can be explained that some employees did not remain unemployed or remained unemployed for short periods of time.

In the Covid-19 process hopelessness sub-theme, most employees (10 participants) stated that they experienced hopelessness. 4 participants stated that they did not experience despair. Hu et al. (2020) show the stress and fear caused by Covid-19 as why employees feel hopeless. The fact that the employees experienced stress and fear intensely increased their hopelessness and caused anxiety. In studies such as Akgün et al. (2022), Büyükkuru (2022), and Rahimi et al. (2023), it is stated that Covid-19 causes anxiety in students and employees. It can be stated that both the individual and career resilience of employees who do not experience hopelessness are high. Employees with solid resilience experience low levels of hopelessness and anxiety. Su et al. (2022) also explain this situation with the resilience of individuals. Employees with high resilience are less affected by events. Dalgic et al. (2023) state that employees with high psychological resilience have better mental health perceptions. Therefore, employees with strong psychological resilience experience less despair.

In the sub-theme of thoughts about the profession after Covid-19, almost all employees have positive thoughts about their professions (except for 1 participant). Employees state that after Covid-19, they realized their professions and the tourism sector are essential. The fact that the employees were unemployed and experienced psychological problems during the Covid-19 period may have increased their longing for their profession. In the tourism sector, employees can have a more enjoyable and fun time as they constantly communicate with each other and customers. The fact that the employees have positive perspectives towards the sector may also be due to the severe stress and fear caused by Covid-19. However, it is important for the sector that workers continue to have positive thoughts despite experiencing unemployment or despair during the Covid-19 process. The sector has an important place in terms of the fact that the employees realize a significant part of their education period in this field and constitute the beginning of their working life. In addition, the fact that the employees live away from their friends and social lives during the Covid-19 process and then return to their work in hotel businesses may be effective in the formation of positive thoughts.

In the sub-theme of career plan after Covid-19, it was examined how the career plans of the employees were shaped and whether there were any changes. As a result of this examination, it was observed that the career plans of 7 employees did not change. On the contrary, the career plans of 7 employees changed compared to the pre-Covid-19 period. P5, P7, P12 stated that they wanted to open their own businesses after Covid-19. As a reason for this, they stated that they did not want to experience the negativities like in the Covid-19 process. Bajrami et al. (2021) state that Covid-19 creates job insecurity in employees and as a result, career changes may occur. P10, one of the participants, stated that he wanted to become a cook after Covid-19. Yapıcı et al. (2021) stated that students in the gastronomy department continue to have career aspirations. P11 and P13 among the participants stated that they wanted to continue their careers in tourism. Ng et al. (2022) state that employees think positively to continue in the sector. Participant P14 stated that she wanted to continue her career outside the tourism field. Bufquin et al. (2021) state that Covid-19 causes psychological discomfort in employees and leads to career changes.

5. Conclusion and Suggestions

When the research results are evaluated in general, it is concluded that the career plans of some employees changed before and after Covid-19. The unemployment and hopelessness of the employees during the Covid-19 process are seen as the most important reason for this situation. The career plans of some employees did not change before and after Covid-19. It can be stated that these employees have high career resistance and resilience. One of the actual results of the research is that after Covid-19, employees' thoughts about their profession and the sector are positive. It can be said that Covid-19 has positive and negative effects on employees' career plans. The expectations of the employees from their careers and themselves shape this effect positively or negatively. Some suggestions have been developed in line with the results of the research. These are

- To protect employees' rights in extraordinary periods such as pandemics, legal regulations, especially professional law, should be made.
- Human resources departments should actively take responsibility for continuing employees' career plans in tourism.
- It is recommended to avoid organizational practices that may cause negative thoughts about the sector in employees.

It can be said that this research makes some contributions to the literature. First of all, it has certain originality as it comprehensively addresses the career plans of hotel business employees before and after Covid-19. The originality of the research increases because it also examines the unemployment,

hopelessness, and thoughts about the sector of employees during the Covid-19 process. This research has some limitations. This research was conducted within the scope of examining the career plans of hotel business employees before and after Covid-19. In future research, employees' career plans in different fields can be similarly investigated. Conducting similar research with tourist guides and employees in gastronomy is recommended. Similar research can be conducted in future studies by developing questions or research plans for using the quantitative method.

Information Note

Support Information: During the preparation of this research, no in-kind or monetary aid/support was received from any individual or organization.

Ethics Approval: The authors declare that the article complies with national and international research and publication ethics. In case of a contrary situation, Catalhöyük International Journal of Tourism and Social Research has no responsibility, and all responsibility belongs to the authors of the article.

Ethics Committee Approval: This research received ethics committee approval from Isparta University of Applied Sciences Scientific Research and Publication Ethics Committee.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest or gain in the article.

Contribution of Researchers: The research was prepared with the contribution of two authors. Contribution rates: 1st Author = 50%, 2nd Author = 50%.

Reference

- Aguiar-Quintana, T., Nguyen, T. H. H., Araujo-Cabrera, Y., & Sanabria-Díaz, J. M. (2021). Do job insecurity, anxiety and depression caused by the COVID-19 pandemic influence hotel employees' self-rated task performance? The moderating role of employee resilience. *International Journal of Hospitality Management*, 94, 102868. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2021.102868>
- Akgün, D. Y., Toker, A., & Yesirlili, U. (2022). Covid-19 Salgının Turist Rehberi Adaylarının Kariyer Planlarına Etkisi. *Journal of Business Research*, 14(2), 1408-1427.
- Akkermans, J., Richardson, J., & Kraimer, M. L. (2020). The Covid-19 crisis as a career shock: Implications for careers and vocational behavior. *Journal of vocational behavior*, 119, 103434. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2020.103434>
- Akosah-Twumasi, P., Emeto, T. I., Lindsay, D., Tsey, K., & Malau-Aduli, B. S. (2018). A systematic review of factors that influence youths career choices the role of culture. In *Frontiers in Education*, 3, 58. <https://doi.org/10.3389/educ.2018.00058>
- Aristovnik, A., Keržič, D., Ravšelj, D., Tomaževič, N., & Umek, L. (2020). Impacts of the COVID-19 pandemic on life of higher education students: A global perspective. *Sustainability*, 12(20), 8438. <https://doi.org/10.3390/su12208438>
- Bajrami, D. D., Terzić, A., Petrović, M. D., Radovanović, M., Tretiakova, T. N., & Hadoud, A. (2021). Will we have the same employees in hospitality after all? The impact of COVID-19 on employees' work attitudes and turnover intentions. *International Journal of Hospitality Management*, 94, 102754. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102754>
- Benaraba, C. M. D., Bulaon, N. J. B., Escosio, S. M. D., Narvaez, A. H. G., Suinan, A. N. A., & Roma, M. N. (2022). A comparative analysis on the career perceptions of tourism management

- students before and during the COVID-19 pandemic. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 30, 100361. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2021.100361>
- Birtch, T. A., Chiang, F. F., Cai, Z., & Wang, J. (2021). Am I choosing the right career? The implications of COVID-19 on the occupational attitudes of hospitality management students. *International Journal of Hospitality Management*, 95, 102931. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2021.102931>
- Bufquin, D., Park, J. Y., Back, R. M., de Souza Meira, J. V., & Hight, S. K. (2021). Employee work status, mental health, substance use, and career turnover intentions: An examination of restaurant employees during COVID-19. *International Journal of Hospitality Management*, 93, 102764. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102764>
- Büyükkuru, M. (2022). Covid-19 Sürecinin Turizm Rehberliği Öğrencilerinin Kariyer Planı Üzerindeki Etkisi. *Journal of Applied Tourism Research*, 3(2), 139-148.
- Chen, C.-C. (2021), Psychological tolls of COVID-19 on industry employees, *Annals of Tourism Research*, 43, 1-6. [10.1016/j.annals.2020.103080](https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103080)
- Chen, C. L., & Chen, M. H. (2021). Hospitality industry employees' intention to stay in their job after the COVID-19 pandemic. *Administrative Sciences*, 11(4), 144. <https://doi.org/10.3390/admsci11040144>
- Çavuş, Ş. & Kaya, A. (2015). Turizm lisans eğitimi alan öğrencilerin kariyer planları ve turizm sektörüne yönelik tutumu. *MANAS Journal of Social Studies*, 4(5), 101-117.
- Dalgic, A., Demir, M., & Ergen, F. D. (2023). Does Perceived Vulnerability Mediate the Effect of Hotel Employees' Resilience on Mental Health Perceptions? *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 71(1), 77-97. <https://doi.org/10.37741/t.71.1.5>
- Demir, M., Günaydın, Y., & Demir, Ş. Ş. (2020). Koronavirüs (Covid-19) salgınının Türkiye'de turizm üzerindeki öncülleri, etkileri ve sonuçlarının değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1), 80-107. <https://doi.org/10.24289/ijsser.734263>
- Demir, M., Demir, Ş. Ş., Ergen, F. D., & Dalgıç, A. (2021a). Covid-19 sürecinde tüketicilerin otel seçimini etkileyen faktörler. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 7(1), 82-94. <https://doi.org/10.24289/ijsser.857679>
- Demir, M., Demir, Ş. Ş., Dalgıç, A., & Ergen, F. D. (2021b) Impact of COVID-19 pandemic on the tourism industry: An evaluation from the hotel managers' perspective. *Journal of Tourism Theory and Research*, 7(1), 44-57. <https://doi.org/10.24288/jttr.857610>
- Dinçer, F. İ., Akova, O., & Kaya, F. (2013). Meslek yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği programı öğrencilerinin kariyer planlaması üzerine bir araştırma: İstanbul üniversitesi ve Gümüşhane üniversitesi örneği. *Electronic Journal of Occupational Improvement and Research*, 1(2), 42-56.
- Fisher, T. A., & Griggs, M. B. (1995). Factors That Influence the Career Development of African-American and Latino Youth. *Journal of Vocational Education Research*, 20(2), 57-74.
- Gönül, B. K., & Demir, M. (2020). Otel işletmelerinde öğrenilmiş çaresizlik ve kariyer planlaması arasındaki ilişkinin analizi. *MANAS Journal of Social Studies*, 9(3), 1648-1662. <https://doi.org/10.33206/mjss.519882>

- Guzzo, R. F., Wang, X., Madera, J. M., & Abbott, J. (2021). Organizational trust in times of COVID-19: Hospitality employees' affective responses to managers' communication. *International Journal of Hospitality Management*, 93, 102778. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102778>
- Güneş, E., & Şen, N., (2022). Kariyer Algısı ve Sektörde Kalma Niyeti İlişkisinde COVID-19 Korkusunun Düzenleyici Rolü. *Journal of gastronomy, hospitality and travel*, 5(1), 338-354. [10.33083/joghat.2022.135](https://doi.org/10.33083/joghat.2022.135)
- Güzel, S. Ö. (2021). Beş yıldızlı otel çalışanlarının covid-19 sürecini değerlendirmesi. *Journal of Turkish Tourism Research*, 5(2), 1018-1033. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.751>
- Hao, F., Xiao, Q., & Chon, K. (2020). COVID-19 and China's hotel industry: Impacts, a disaster management framework, and post-pandemic agenda. *International journal of hospitality management*, 90, 102636. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102636>
- Hooley, T. (2022). The impact of Covid-19 on career. *Journal of the National Institute for Career Education and Counselling (NICEC)*, 48(1), 3-12. <https://doi.org/10.20856/jnicec.4802>
- Hu, J., He, W., & Zhou, K. (2020). The mind, the heart, and the leader in times of crisis: How and when COVID-19-triggered mortality salience relates to state anxiety, job engagement, and prosocial behavior. *Journal of Applied Psychology*, 105(11), 1218.
- Huo, M. L. (2021). Career growth opportunities, thriving at work and career outcomes: can COVID-19 anxiety make a difference? *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 48, 174-181. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.06.007>
- İflazoğlu, N., Can, İ. I., Nur, M., & Nisani, E. C. (2021). Covid 19 Pandemisi sürecinde turizm eğitimi alan lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve turizm sektörüne yönelik algıları üzerine bir araştırma: Hatay örneği. *Journal of Turkish Tourism Research*, 5(3), 1982-2001. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.830>
- Kılınç, E., & Varol, F. (2021). A research on post-covid-19 career perception and business life expectations of generation Z: the case of the tourism and business faculties. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(1), 573-594.
- Lambulira, M., Banda, S., Mhango, G.M.K. & Bello, F.G. (2022). Students' Perceptions Towards Tourism Education and Careers After the COVID-19 Pandemic in Sub-Saharan Africa. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 11(3): 1158-1172. <https://doi.org/10.46222/ajhtl.19770720.282>
- Lee, S. A., Mathis, A. A., Jobe, M. C., & Pappalardo, E. A. (2020). Clinically significant fear and anxiety of COVID-19: A psychometric examination of the Coronavirus Anxiety Scale. *Psychiatry research*, 290, 113112. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113112>
- Li, Z. F., Zhao, J. W., & Deng, S. (2022). Career resilience and professional attitudes of tourism practitioners in China under the COVID-19 pandemic. *International Journal of Emerging Markets*. Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/IJOEM-01-2021-0042>
- Lune, H., & Berg, B. L. (2017). *Qualitative research methods for the social sciences*. Pearson.
- Mahmud, M. S., Talukder, M. U., & Rahman, S. M. (2021). Does 'Fear of COVID-19' trigger future career anxiety? An empirical investigation considering depression from COVID-19 as a mediator. *International Journal of Social Psychiatry*, 67(1), 35-45. <https://doi.org/10.1177/0020764020935488>

- McCartney, G., Chi In, C. L., & Pinto, J. S. D. A. F. (2022). COVID-19 impact on hospitality retail employees' turnover intentions. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 34(6), 2092-2112. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-08-2021-1053>
- Miani, P., Kille, T., Lee, S. Y., Zhang, Y., & Bates, P. R. (2021). The impact of the COVID-19 pandemic on current tertiary aviation education and future careers: Students' perspective. *Journal of Air Transport Management*, 94, 102081. <https://doi.org/10.1016/j.jairtraman.2021.102081>
- Ng, K. A., Trupp, A., & Phongpanichanan, C. (2022). Hospitality graduates' career intentions during COVID-19: evidence from Malaysia. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 1-24. <https://doi.org/10.1080/15313220.2022.2128984>
- Polat, M. (2022). Effect of COVID-19 pandemic on career planning: A study on university students in tourism department. *University of South Florida (USF) M3 Publishing*, 16(9781955833103), 2. <https://www.doi.org/10.5038/9781955833103>
- Rahimi, R., Akgunduz, Y., & Bilgihan, A. (2023). Impact of COVID-19 on mental health and career anxiety of hospitality and tourism students in the UK. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 6(2), 892-911. <https://doi.org/10.1108/JHTI-05-2021-0129>
- Rainey, K., Dancy, M., Mickelson, R., Stearns, E., & Moller, S. (2019). A descriptive study of race and gender differences in how instructional style and perceived professor care influence decisions to major in STEM. *International Journal of STEM Education*, 6(1), 1-13. <https://doi.org/10.1186/s40594-019-0159-2>
- Rasheed, M., Odeesh, J., & Ibrahim, T. (2022). Financial compensation and talent retention in COVID-19 era: The mediating role of career planning. *Management Science Letters*, 12(1), 35-42. [10.5267/j.msl.2021.8.003](https://doi.org/10.5267/j.msl.2021.8.003)
- Reichenberger, I., & Raymond, E. M. (2021). Tourism students' career strategies in times of disruption. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 48, 220-229. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.06.011>
- Rosyidi, M. I. (2021). Undergraduate Students' perceptions And Attitudes Towards A Career In Tourism Industry: The Case Of Indonesia. *Jurnal Manajemen dan Kewirausahaan*, 23(1), 40-51. <https://doi.org/10.9744/jmk.23.1.40-51>
- Samuel, R. D., Tenenbaum, G., & Galily, Y. (2020). The 2020 coronavirus pandemic as a change-event in sport performers' careers: conceptual and applied practice considerations. *Frontiers in Psychology*, 11, 567966. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.567966>
- Shah, C., Chowdhury, A., & Gupta, V. (2021). Impact of COVID-19 on tourism and hospitality students' perceptions of career opportunities and future prospects in India. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 21(4), 359-379. <https://doi.org/10.1080/15313220.2021.1924921>
- Sharif, N., Ahmad, N., & Sarwar, S. (2019). Factors influencing career choices. *IBT Journal of Business Studies*, 15(1), 33-46.
- Sidiropoulou-Dimakakou, D., Mylonas, K., Argyropoulou, K., & Tampouri, S. (2012). Career Decision-Making Difficulties, Dysfunctional Thinking and Generalized Self-Efficacy of University Students in Greece. *World Journal of Education*, 2(1), 117-130.

- Sultana, R. G. (2012). Learning career management skills in Europe: a critical review. *Journal of Education and work*, 25(2), 225-248. <https://doi.org/10.1080/13639080.2010.547846>
- Su, D. N., Truong, T. M., Luu, T. T., Huynh, H. M. T., & O'Mahony, B. (2022). Career resilience of the tourism and hospitality workforce in the COVID-19: The protection motivation theory perspective. *Tourism Management Perspectives*, 44, 101039. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2022.101039>
- Sun, J., Sarfraz, M., Khawaja, K. F., Ozturk, I., & Raza, M. A. (2022). The perils of the pandemic for the tourism and hospitality industries: envisaging the combined effect of COVID-19 fear and job insecurity on employees' job performance in Pakistan. *Psychology Research and Behavior Management*, 1325-1346. [10.2147/PRBM.S365972](https://doi.org/10.2147/PRBM.S365972)
- Şahin, F., & Gürbüz, S. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Üngüren, E., & Kaçmaz, Y. Y. (2022). Does COVID-19 pandemic trigger career anxiety in tourism students? Exploring the role of psychological resilience. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 30, 100369. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2022.100369>
- Vignoli, E., Croity-Belz, S., Chapeland, V., de Fillipis, A., & Garcia, M. (2005). Career exploration in adolescents: The role of anxiety, attachment, and parenting style. *Journal of Vocational Behavior*, 67(2), 153-168. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2004.08.006>
- Waddell, J., & Bauer, M. (2005). Career planning and development for students: Building a career in a professional practice discipline. *Canadian Journal of Career Development*, 4(2), 4-13.
- Yapici, O. Ö., Yildirim, G., & Cengiz, B. A. L. (2021). How did Covid-19 affect career intentions of students studying tourism. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 9(1), 84-98. <https://doi.org/10.21325/jotags.2021.778>
- Yaşar, E., & Öztürk, İ. (2023). Were Career Expectations Realized? Examining the Careers of Tourism Management Graduates. *MANAS Journal of Social Studies*, 12(2), 641-653. <https://doi.org/10.33206/mjss.1192371>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, V. (2020). Covid-19 and career shock. *TOGU Career Research Journal*, 1(1), 1-9.
- Young, R. A., & Valach, L. (2004). The construction of career through goal-directed action. *Journal of Vocational Behavior*, 64(3), 499-514. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2003.12.012>
- Zhang, L., Qi, H., Wang, L., Wang, F., Huang, J., Li, F., & Zhang, Z. (2021). Effects of the COVID-19 pandemic on acute stress disorder and career planning among healthcare students. *International Journal of Mental Health Nursing*, 30(4), 907-916. <https://doi.org/10.1111/inm.12839>
- Zhong, Y., Busser, J., Shapoval, V., & Murphy, K. (2021). Hospitality and tourism student engagement and hope during the COVID-19 pandemic. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 33(3), 194-206. <https://doi.org/10.1080/10963758.2021.1907197>
- Zurita, M. J. O., & Soler, L. C. (2021). Effect of COVID-19 pandemic on perceptions and career goals of undergraduate tourism students in Ecuador. *Ciencia Unemi*, 14(37), 15-28. <https://doi.org/10.29076/issn.2528-7737vol14iss37.2021pp15-28p>